ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

ΛΟΓΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΙΤΙΑΣΑΜΕΝΟΥΣ
ΕΠΙ ΤΩΙ ΔΕΞΑΣΘΑΙ ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ

THEMISTII PHILOSOPHI

ORATIO

IN EOS A QVIBVS OB PRAEFECTVRAM SVSCEPTAM
FVERAT VITVPERATVS

INVENTORE ET INTERPRETE

ANGELO MAIO

BIBLIOTHECAE AMBROSIANAE A LL. OR.

MEDIOLANI
REGIIS TYPIS
MDCCCXVI

Οὐχ οὕτως ὁ Τηλέμαχος ἐῴκει τῷ πατρὶ τὴν μορφὴν, ὡς σὺ τῷ Δημοσθένει τοὺς λόγους.

Telemachus Patris formam non tam accurate referebat, quam tu eloquentiâ tuâ Demosthenem.

Libanius Themistio Epist. CCCLXXI.

GIBERTO
COMITI BORROMAEO
EX HISPANIAE MAGNATIBVS CLASSIS PRIMAE

BIBLIOTHECAE AMBROSIANAE

CONSERVATORI PERPETVO ET PATRONO

QVVM Themistii præclarâ eloquentiâ oratoris exquisitâque doctrinâ philosophi scriptum ineditum evulgare statuissem, tu, GIBERTE, occurrebas dignus hoc munere, quo iucundissime fruereris. Namque Themistius magni olim Theodosii iussu ad regiæ urbis Præfecturam vocatus, quum privatæ quieti voluntatem Principis prævertendam putasset, hanc egregiam Orationem instruxit, qua cum iustissimis Theodosii præconiis suorum etiam consiliorum rationes copiose explicavit. Idem legationibus publica auctoritate ad romanam Urbem et sui sæculi Principes obeundis adeo diligentiam probavit, ut eo nobilissimo officio decies

perfungi iussus sit (*). Iam et tu, Vir eximie, domus tuæ potius ac pignorum quam publicorum negotiorum antea studiosus, otii tui commoda cum Patriæ caritate nuper commutasti. Nam et cælestibus AVGVSTI nutibus inter Mediolanensis ditionis Rectores vera cum laude hactenus versatus es: et nunc ea dignitate defunctus perhonorificam legationem ad romanam Petri sedem suscepisti. Igitur haud invenuste contigit primum quidem ut Themistius nondum publicam huius generis lucubrationem Bibliothecæ tuæ penetralibus commendaverit, tum ut ego hoc tempore eam in vulgus proferendi consilium inierim. Quam tu, Vir excelse, cum leges, et in Themistio vitæ tuæ quodammodo imaginem expressam senties, et in Theodosii panegyrico NVMINIS NOSTRI laudes celebrari arbitraberis.

(*) Themistius in Orat. XVII. edit. Harduin. p. 214. B. Tum etiam in hac, quam nunc edimus, Oratione cap. XXIX.

EDITORIS PRAEFATIO

Themistii orationes partim editæ partim deperditæ.

I. CUPIENTI mihi veteris eloquentiæ laudem apud Italos iuvenes excitare, ea mens iamdiu incidit, ut in Ambrosianæ bibliothecæ codicibus nondum cognita eius facultatis exemplaria pervestigarem. Itaque et nuper quum diligenter inquirerem, num Symmacho, quem Latinorum novissimum edidi, par aliquid ex uberrimis Græcorum divitiis adiici posset, protinus oratorem, genere quidem elocutionis dissimilem, sed ætate plane æqualem, Themistium offendi. De cuius diserti Viri orationibus hactenus præclare meriti sunt Tricanvellus, Henricus Stephanus, Remus, Petavius et Harduinus, a quibus earum editio vel primum curata vel deinceps aucta et exornata est. Sane postremus editor Harduinus insigni suo opere tres supra triginta Themistii orationes comprehendit. Sed enim maximus ille Photius plures adhuc se legisse testatur (1). *Ἀνεγνώσθησαν Θεμιστίου λόγοι πολιτικοὶ λς. ὧν εἰσὶ καὶ οἱ πρὸς Κωνστάντιον τὸν βασιλέα καὶ εἰς Οὐάλεντα καὶ Οὐαλεντινιανὸν τὸν νέον, ἀλλὰ καὶ εἰς Θεοδόσιον τοὺς βασιλεῖς, ἐπαίνους αὐτῶν*

(1) Biblioth. Cod. LXXIV. p. 164.

καὶ ἐγκώμια περιέχοντες. Lectæ sunt orationes Themistii politicæ XXXVI. *quas inter aliquot Constantio, Valenti, Valentiniano iuniori ac Theodosio imperatoribus dictæ: quibus eorum laudes ac præconia continentur* Igitur tres omnino Themistii orationes luce nondum donatæ videntur. Atque ex his una mihi in Ambrosiano codice, non admodum quidem antiquo sed tamen optimo, nuper notata est: eaque nunc primum Mediolanensibus typis imprimitur. Qua in re illud est admirabile, quod paulo ante cum Symmachum edebam, dolendum mihi fuit ob amissum Theodosii panegyricum, quem latinus Orator splendidissimo stilo conscripserat (1). Nunc autem unica, quæ se mihi obtulit, Themistii Oratio laudes Theodosii magnam partem persequitur: adeoque fortuna, quæ in Symmacho edendo molesto me vulnere affecerat, iam quodammodo facti pœnitens, idem mihi argumentum a græco Oratore adornatum revelavit.

Themistii amissa Oratio detegitur.

Detecta nuper Oratio revera est Themistiana.

II. Porro ne dubitem hanc Orationem prorsus esse Themistii, pluribus utor argumentis. Nam 1.° hæc Oratio recensetur in Themistianis ab Auctore græci indiculi, qui codici Ambrosiano præponitur: tum in ipso volumine codicis cum reliquis Themistianis intermedia exhibetur.

2.° In Ambrosiano eodem codice insunt cunctæ prorsus eæ tredecim orationes, quæ ante Harduinianam editionem nondum erant vulgatæ. Hinc fides augetur, etiam hanc, quæ in codice distinguitur nota *κγ.* nempe XXIII, pertinere ad ineditas Themistianas, quoniam in codice tam præstanti plenoque continetur.

(1) Symmach. Epist. Lib. II. 13. Edit. Parei anni 1617. Vide etiam ad Symmachi Orationes præfationem meam p. V.

3.° Quum Photius, ut diximus, Themistii orationes XXXVI. legerit, sequitur ut hæc ceteris XXXIII. hactenus extantibus addenda esse videatur. Quumque idem Photius in iis XXXVI. orationibus laudationes quoque in Theodosium observaverit, hæc quidem ex illis est.

4.° Siquis huius Orationis colorem, elocutionem, peculiares dicendi modos, totum denique scriptionis genus cum iamdiu editis Themistii lucubrationibus conferet, quin hæc puta sit Themistiana non dubitabit.

5.° Philosophiam singulari constantique studio Themistius professus est, Platonis præsertim et Aristotelis. Quare et philosophi agnomen ei passim tribuitur in Veterum scriptis et in ipsis Themistii codicibus. Atqui hæc Oratio philosophiæ historiam et dogmata et laudes complures persequitur. Præterea tam multa de Themistii vita, studiis, rebus ac magistratibus gestis complectitur; tot locos aut Themistianos ipsissimos aut παραλλήλους habet, ut omnem hac super re scrupulum vel morosissimis Criticis eripi necesse sit.

6.° Hac Oratione occurrit Orator insectationi quorumdam, a quibus ob susceptam Præfecturæ dignitatem maledictis fuerat appetitus. Adversarius autem Themistii in ea re præcipuus sine dubio fuit Palladas poeta, cuius Epigramma in Themistium (quod in calce Orationis recitabimus) in eo vertitur, ut novum magistratum a fastigio se philosophiæ demisisse criminetur. Atqui Orator eam ipsam Adversarii obtrectationem tota hac Oratione ventilat: in clausula autem lusum illum verborum Palladæ ἄνω et κάτω diserte retundit.

7.° Denique hæc Oratio de Constantinopolitana præfectura suscepta mirifice congruit cum Oratione XVII (1) quam Themistius eodem super argumento conscripsit.

Themistius commendatur.

III. Nunc ut ineditam Themistii Orationem in publicum usum educam, hortantur me primum ipsa Oratoris celebritas, tum præclara philosophiæ descriptio, ad extremum magni Theodosii laudes quæ copiosissimæ in hoc scripto funduntur. Themistius in barbara Asiæ provincia Paphlagonia natus (2), miris tamen institutionibus ab Eugenio parente imbutus est, et universam Græcorum doctrinam sitienti pectore hausit (3). Igitur qua fama eloquentiæ apud Latinos Symmachus versatus est, eadem plane græcus Orator orientales imperii partes diu decoravit, et apud Principes Constantium, Iulianum, Iovianum, Valentem, Gratianum atque Theodosium gratia et auctoritate plurimum valuit. In primis autem præstantissimi viri eruditionem omnigenam mirari subit. Certe et Nazianzenus Gregorius hanc ei laudem potissimam tribuit (4): *Σπαρτιάτας ἡ λόγχη γνωρίζει, ὦμος τοὺς Πελοπίδας, λόγοι τὸν μέγαν Θεμίστιον. Κἂν γὰρ ἐν πᾶσι πάντων κρατῇς, τοῦτο τῶν σῶν οἶδα τὸ ἐπισημότατον. Spartiatas lancea indicat, humerus Pelopidas, eruditio magnum Themistium. Nam quamvis omnibus rebus omnes superes, hoc tamen tuorum omnium maxime insigne esse scio.* Themistii sapientiam amplissime commendat Constantius quoque imperator in duabus

(1) Editionis Harduinianæ qua nos semper utimur.

(2) Themistius Orat. XXVII. p. 332-333.

(3) Idem ibidem.

(4) Editionis Billianæ Epist. CXXXIX.

epistolis ad senatum (1), nec non Libanius passim in plurimis, quas ad Themistium scripsit, litteris. Reapse quæcumque res est proposita, de ea Themistius perdocte et copiosissime loquitur: prorsusque apparet, eius eloquentiam ex pluribus artibus studiisque collectam. Multa etiam illustrium virorum exempla laudat plena dignitatis plena antiquitatis: tum egregia poetarum philosophorumque dicta studiose delibat. Porro quod attinet ad eius stilum, is verissime a Photio describitur (2): Ἔστι τὴν φράσιν σαφὴς καὶ ἀπέριττος καὶ ἀνθηρὸς, καὶ ταῖς λέξεσι πολιτικαῖς καὶ εἰς τὸ σεμνόν τι ἐπικλινούσαις χρώμενος. *Dicendi genus est lucidum minimeque redundans, floridum ac civilibus refertum dictionibus plerumque ad maiestatem quamdam inflexis.* Scribendis igitur magnorum Principum laudibus mirifice est aptus Themistius cum ob ornatissimum stilum, tum ob innumera bene regnandi præcepta, quibus eius oratio tamquam floribus perpetuo conspergitur.

Themistius differt a Symmacho.

IV. Sed tamen Themistius a Symmachiana dictione vehementer differt: siquidem Symmachus picto ardenti sententiosoque stilo delectatur; Themistius autem quasi sedatus amnis fluit, neque sunt quæsitæ in eo venustates neque elaborata concinnitas neque spissæ sententiæ, tantum utitur spontanea veluti volucritate verborum et nativo quodam orationis nitore. Rursum Themistius ab Isæo, quicum fortuito nunc editur, non parum recedit. Nec mirum: præter enim immanem disiunctionem ætatis, Isæus quidem est atticus, at Themistius asiaticus. Porro asiaticum oratorem cum dicimus, nemo per se putet corruptam eloquentiam a nobis designari.

Item ab Isæo. Genus enim Themistianæ eloquentiæ est asiaticum.

(1) Apud Themistium post Orat. I. et Cod. Theod. Lib. 6. Tit. 4. Leg. 12.

(2) Cod. LXXIV. p. 164.

Etsi enim proprie Græcia officina dicendi fuit, tamen et Asia disertissimis viris abundavit. Immo asianæ facundiæ genus nostrates etiam viri dedita opera interdum æmulati sunt, quos inter Hortensius teste gravissimo Cicerone (1): *Si quærimus cur adolescens magis floruerit dicendo quam senior Hortensius: causas reperiemus verissimas duas: primum, quod genus erat orationis asiaticum, adolescentiæ magis concessum, quam senectuti.* Iam idem Cicero de asiatico stilo ait (2): *Tertium est genus in quo fuerunt fratres illi, asiaticorum rhetorum principes, Hierocles et Menecles, minime mea sententia contemnendi. Etsi enim a forma veritatis et ab Atticorum regula absunt, tamen hoc vitium compensant vel facultate vel copia.* Ipse Cicero artis suæ causa in Asiam sibi iuveni peregrinandum, eiusque oratores audiendos indicavit. *Post a me*, inquit (3), *Asia tota peragrata est, cum summis quidem oratoribus, quibuscum exercebar ipsis lubentibus, quorum erat princeps Menippus Stratonicensis, meo iudicio tota Asia illis temporibus disertissimus.* Quadringentis autem post Tullium annis, cum certe apud Atticos illa vetus eloquentia plane conciderat, nihil fere tota Asia immo et Græcia celebrius Themistio fuit. Quare is et a Principum munificentia summis præmiis affectus fuit et splendidorum etiam munerum infulis exornatus. Nunc ego ut verba ad compendium conferam; si perspicue si copiose si erudite si ornate verba facere; si præterea nihil habere mollitiæ nec ineptiarum, perfecti generis oratorii est, Themistium aio in optimorum oratorum flore versari.

(1) In *Bruto* Cap. XCV.

(2) *Orator* Cap. LXIX.

(3) In *Bruto* Cap. XCI.

Scopus prior Themistianæ Orationis est defensio ipsius Oratoris.

V. In hac autem, quam modo edimus, Themistii Oratione inest prolixa philosophiæ laudatio, cuius in clientelam iam inde a pueris sese Orator contulerat. Quum enim præfecturam Constantinopolitanæ urbis anno post Ch. N. CCCLXXXIV. Theodosio offerente non recusasset Themistius (1), continuo quidam minuti obtrectatores egregium virum et bene de republica meritum in invidiam vocaverunt, tamquam si relictis philosophiæ septis ad florentem civilem vitam transvolasset. Quorum ille malevolorum sermunculos hac gravissima Oratione compescuit. Erectus quippe sui facti conscientia pæne innumeris argumentis ostendit, sibi culpæ non esse vertendum, quod in honorum sedem conscenderit. Multos enim sæpe sapientes publicæ salutis non privatæ quietis rationem esse secutos: quum probe exploratum sit, a philosopho etiam Principi esse parendum, reipublicæ consulendum, posteritati et gloriæ serviendum. Fit autem obliqua invectio primum in eos qui tranquillitatem vitæ cupidius sectantur, privatisque adeo studiis indulgent ut communium officiorum dirimant societatem. Tum sub finem Orationis amatores Epicuri acriter vellicantur, quorum vita plena et conferta voluptatibus nihil nisi abiectum et humile habere potest. Quibus fucatæ philosophiæ discipulis vitam suam non sine laude insigni Themistius opponit. Se nempe plurimis legationibus pro republica functum esse, annonam rectissime administrasse, censum publicum auxisse, adclamationes, laudatorias litteras et statuas a senatu et Principibus meruisse,

(1) Vide de anno huius gestæ præfecturæ, quæ nos dicimus in notis ad Orationis capp. XI. et XIV.

in præfectura, licet brevi, gratissimum civitati fuisse. Interim vero se item a suspicione sui commodi removet, atque ad lucrum oculos cupiditatis adiecisse diserte negat. Denique plane ostendit, reprehensioni in rebus suis gestis nihil esse loci, quod omnia laus occupavit.

Scopus alter Themistianæ Orationis est laudatio magni Theodosii.

VI Sed enim magna pars Themistianæ orationis in adornandis Theodosii magni præconiis plurimo cum honore consumitur. Revera Theodosii virtutibus quæ potest par laudatio inveniri? Hic enim est ad quem olim perturbatæ reipublicæ gubernacula Deus detulit, ne omnia barbarorum armis infinita internecione conciderent. Quum enim extincto Valentiniano seniore, Valente etiam a Gothis exusto unus Gratianus adolescens cum Fratre octenni romani imperii habenas tremula manu vix teneret, is hoc repente divinitus cepit consilium (1), ut Theodosio in regii fastigii partem vocato nutantium rerum molem imponeret. Quo facto, etsi ferocissimi populi romanæ ditioni spe atque animo incubarent, multasque imperii provincias ad exitium vastitatemque vocarent, fax subito belli incredibili Theodosii virtute extincta est, atque omnis illico strepitus conquievit. Bellicas tamen Theodosii laudes parce Them stius de more suo attingendas putavit (2). Itaque hoc Scripto pacificas plerumque eiusdem dotes, clementiam mansuetudinem liberalitatemque commemorat. Res quippe gestæ suæ Theodosium numquam extulerunt, nec illi tumidiores spiritus indiderunt: adeo ut qui dignitate et gloria cunctis regibus excellebat, mansuetudine par infimis esse videretur. In diutina

(1) Themist. Or. XVI. p. 207. B.

(2) Confer Or. XVI. p. 206. C.

autem dominatione raro de animi lenitate deductus est. Tanta porro pectoris mollitia et misericordia fuit, ut numquam fere ne reorum quidem sanguine gladium imbuerit. Tum et ea, quæ proficiscebantur ab auctoritate regia et a iure belli, semper ad facilitatem æquitatemque referebat: neque eius pleræque victoriæ cædibus et luctu redundarunt, sed sæpe ex iis æqua pæne ad hostes lætitia atque ad Romanos pervenit. Iam ad munificentiam quod attinet, communis parentis personam in imperio Theodosius tuitus est: nullusque fuit ordo, in quem ille benignitatis suæ fontes non derivaverit. Nam præterquamquod huic Principi finxit ipsa natura ad liberalitatem magnum animum et excelsum, idem ante imperium in fortunæ varietate versatus humanos casus et necessitates impensius didicit miserari. Igitur numquam intermisit complecti supplices, egenos ditare, pupillos alere, tributorum onera imminuere, provincias et urbes omni genere beneficiorum locupletare. Tantas igitur Theodosii virtutes quis non gaudeat, edita nunc demum hac Oratione, ad sempiternam memoriam temporis propagari? Quis item Themistium, Symmachi æqualem, cognomento propter perspicuitatem dicendi *εὐφραδῆ*, et propter singularem artis eminentiam *βασιλέα λόγων* a Nazianzeno (1) appellatum, cumulatiorem prodire non gratuletur? Prorsus enim Theodosii virtutes gratiorem faciunt oratorem Themistium: vicissimque ob Themistii eloquentiam gloria Theodosii luculentius splendescit. Ex quo illud merito sequetur, ut qui hanc Orationem legerint, alterum alterius gratia magis admirentur.

(1) Epist. CXL.

ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

ΛΟΓΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΙΤΙΑΣΑΜΕΝΟΥΣ ΕΠΙ ΤΩΙ ΔΕΞΑΣΘΑΙ ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ (1)

I. Οτι μὲν τηλικούτων τινὲς φιλοσοφίαν ἀξίαν ἡγοῦνται, ὥστε καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν μεγίστην καταδεεστέραν αὐτῆς ὑπολαμβάνειν, λίαν ἐπαινῶ τοὺς ἄνδρας καὶ φιλῶ. Τὸ γὰρ περὶ τοῦ θειοτάτου τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιτηδεύματος τὰ μέγιστα διανοεῖσθαι, σημεῖον οὐκ ἀγεννοῦς τίθεμαι φύσεως. Οτι δὲ μή τε ἐπισκεψάμενοι πώποτε ὑπὲρ τῶν προσηκόντων ἔργων τῇ τέχνῃ, μή τε μαθεῖν ἀξιώσαντες, ὅμως τὸ δοκοῦν ἀποφαίνονται, τοῦτο οὐκ ἄξιον ἡγοῦμαι τῆς δόξης ἣν ἔχειν ὑπὲρ αὐτῆς σχηματίζονται. Καὶ εἰ μὲν κατ᾽ ἐμοῦ μόνου ταύτην ἐποιοῦντο τὴν ἐπιτίμησιν, ἀπέχρησεν ἄν μοι πρὸς αὐτοὺς ἑτέρωθι διαλεχθῆναι·

(1) Nempe Constantinopolitanæ urbis Præfecturam, de qua suscepta agit Themistius etiam tota Oratione XVII. (editionis Harduinianæ)

THEMISTII PHILOSOPHI

ORATIO

IN EOS A QVIBVS OB PRAEFECTVRAM SVSCEPTAM FVERAT VITVPERATVS

I. Qvod philosophiam adeo nonnulli admirantur, ut vel maximam dignitatem infra ipsam ponant, ego quidem vehementer homines laudo et amplector. Nam præstantissimæ humanarum omnium disciplinæ plurimum tribuere, id utique excelsæ mentis indicium existimo. Quod vero neque consideratis umquam officiis, quæ ei scientiæ conveniunt, neque eadem edoceri ferentes, sententiam tamen suam declarant, hoc haud congruens duco ei existimationi, quam se de philosophia gerere profitentur. Quod si me unum hac in re obiurgarent, contentus essem alio modo illis respondere: sed quoniam

---

quam Orationem siquis cum hac contulerit, miram sensuum consensionem deprehendet.

ἐπεὶ δὲ τῷ λαβόντι μὴ προσηκόντως συναπολαύειν τῆς αἰτιάσεως καὶ τὸν δεδωκότα ἀνάγκη, βούλομαι ὑπὸ σοὶ κριτῇ (1) τὸ κοινὸν ἔγκλημα ἀπολύσασθαι. Η γὰρ ἐπήραμεν ἄμφω (2) φιλοσοφίαν εἰς τὰ ἔργα ἐκ τῶν λόγων καταγαγόντες, ἢ ἄμφω καταβεβλήκαμεν. Ανάγκη δὲ πρὸ ἁπάντων σαφὲς καταστῆσαι ὑμῖν τε τοῖς νῦν ἀκροωμένοις, καὶ ὅσοι μετὰ ταῦτα τῷ λόγῳ περιπεσοῦνται, τί τὸ ἔργον φιλοσοφίας ἡγεῖσθαι προσήκει, καὶ τί βουλομένη παρελήλυθεν εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, καὶ ὅπως τὴν ἀρχὴν ηὐξήθη τε καὶ ἠγαπήθη, καὶ ὅση πρὸς τὴν βασιλείαν ἡ συγγένεια καὶ οἰκειότης, καὶ ὅση πρὸς τυραννίδα ἀλλοτριότης. Οὕτω γὰρ ῥᾷον μάθοιτε ἂν εἴ τε ἐφύλαττον ἐγὼ τοὺς πατρίους ὅρους τὴν ἀρχὴν ὑποστὰς, εἴ τε ἐξῄειν.

II. Εἰ τοίνυν τίς ἔροιτο ὑμᾶς ὅτῳ μάλιστα τῶν λοιπῶν ζώων ἄνθρωπος διενήνοχε, καὶ διὰ τί τῶν ἄλλων ζώων ἄρχει τε καὶ κρατιστεύει, τίς οὕτω πόῤῥω καθέστηκε λόγου, ὥστε μὴ ἐννοεῖν ὅτι λόγος ἐστὶ τὸ πρεσβεῖον αὐτῆς τῆς φύσεως; Οὐ γὰρ δὴ ἰσχὺς τοῦ σώματος, οὐδὲ ὠκύτης, οὐδὲ τῆς αἰσθήσεως ἀρετή. Αλλὰ τούτοις ἅπασιν οὐδὲ ἔστιν εἰπεῖν

(1) Intellige præcipuum adversarium Palladam qui huic Orationi scribendæ occasionem præbuit. De eo nos egimus in præfatione p. 7. et rursus acturi sumus in calce Orationis. Porro vocabulum βούλομαι ipse supplevi: nam in Codice vacuum spatiolum est.

ei qui absurde dignitatem recepit, illum quoque qui dedit participem fieri criminationis necesse est, volo sub te iudice calumniam dissolvere. Aut enim uterque philosophiam eveximus cum verba in rem contulimus, aut uterque eamdem depressimus. In primis autem necessario explicandum est et vobis qui me nunc auditis, et ceteris qui deinceps in hanc meam orationem incident, quodnam officium philosophiæ existimandum sit, quidve hæc spectans ad humanam vitam accesserit, et quo pacto incrementa atque asseclas ceperit, quamque ea iustæ dominationi familiaris et coniuncta sit, quantum item a tyrannide abhorreat. Sic enim facilius intelligetis, utrum ego intra patrios fines constiterim dignitate recepta, an ab iisdem excesserim.

II. Siquis igitur vos roget, quo pacto maxime a reliquis animantibus homo differat, et quare in eosdem imperium obtineat, præque iis polleat, quis ita mente caret, ut non intelligat, rationem in humana natura esse præstantissimam? non profecto robur corporis neque velocitatem neque sentiendi vim. Quin adeo vix dici potest, quam feris et

(a) Nempe ego qui recepi et Theodosius qui obtulit dignitatem.

ὅσον ἀπολειπόμεθα τῶν θηρίων καὶ τῶν ὀρνίθων. Τοῦτο τοίνυν τὸ πλεονέκτημα τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὲν καλῆς τύχῃ παιδαγωγίας, παρέχει ζῶον ἐπὶ τῆς γῆς θεογενές· εἰ δὲ
Or. XX. p. 240. A. (*) κακῆς, ποιεῖ θηρίον ἄρκτων δυσμαχώτερον καὶ συῶν. Κακίᾳ γὰρ λόγος ὑπηρετῶν, ὅπλον ἐστὶ λίαν δυσκαταγώνιστον. Ταύτης ἕνεκεν τῆς παιδαγωγίας ἐζητήθη μὲν νόμος, ἐζητήθη δὲ τέχνη νόμου εὑρέτις. Καὶ εἴπερ τὴν πρώτην γένεσιν ἐξιχνεύεις φιλοσοφίας ἐπὶ μήκιστον ἀνιὼν, ὥσπερ οἱ τῶν ὑδάτων τὰς πηγὰς ἐρευνῶντες, οὐκ ἄλλην ἢ ταύτην εὑρήσεις. Καὶ τοὺς ἄρτι φυομένης αὐτῆς ἐκλάμψαντας καὶ ἀνθήσαντας, ἐπὶ τούτῳ πρώτῳ καὶ μόνῳ τῷ ἔργῳ κλεινοὺς καὶ περιβοήτους γεγενημένους.

III. Ο γὰρ Σολων ἐκεῖνος, καὶ ὁ Λυκοῦργος,
XVII. 215. C. καὶ ὁ Πιττακὸς, καὶ ὁ Βίας, καὶ ὁ Κλεόβουλος (1) ἀνεῤῥήθησαν σοφοὶ παρὰ τῶν τότε

(*) In Themistii scriptis hoc in primis notandum, multos esse locos aut similes inter se, aut plane iteratos. Qua enim v. gr. allocutione usus fuerat Themistius in Orat. IX. p. 123. C. ad Valentinianum puerum, eadem deinceps in Orat. XVIII. p. 224. D. Arcadium item puerum affatus est. Unum eumdemque Homeri versum usurpat Themistius Or. I. p. 6. D. Or. II. p. 34. C. Or. VIII. p. 102. A. Or. XI. p. 141. D. Sæpe item Platonis sententiam urget, oportere nimirum aut philosophos regnare aut reges philosophari. Masinissæ, Xerxis, Darii, Alexandri aliorumque gesta eadem aut dicta haud raro commemorat. Porro in hac inedita Oratione quum eumdem morem iterandi seu potius imitandi scriptorum suorum particulas Themistius præ se ferat, visum mihi est locorum eiusmodi cum

avibus, quod ad hæc attinet, inferiores simus. Ista porro hominis prærogativa, siquidem rectam institutionem nanciscatur, eum exhibet animantem in terris prope divinum: sin pravam, feram efficit ursis aprisque ferociorem. Ratio enim malitiæ inserviens, telum est magnopere periculosum. Huius institutionis gratia quæsita est lex: quæsita item ars, quæ legem ipsam inveniret. Igitur si prima initia indagaveris philosophiæ quam longissime progrediens, more eorum qui aquarum fontes scrutantur, non alia quam hæc invenies: et eos qui sub eius primordiis luculenter floruerunt, hoc primo immo unico officio claros et celebres extitisse.

III. Namque ille Solon et Lycurgus et Pittacus et Bias et Cleobulus dicti sunt ab hominibus sapientes, non quod syllogismos

---

Harduiniana editione collationem in margine adiungere. Nemo tamen suspicetur hanc Orationem e Themistianis aliis quodammodo consarcinatam: neque enim hæc illis similior est, quam illæ ipsæ inter se. Et sane idem sua repetendi studium ego ipse in præstantissimo oratore græco Isocrate memini me olim observare in præfatione mea ad Orationem *de Permutatione* editionis Mediolanensis p. IX. tum in ea ipsa Oratione p. 48. n. 1. et in Appendice prima, et passim in notis ad eamdem Orationem.

(1) Ut sileam de notissimis legumlatoribus Solone et Lycurgo, Pittaci bellica gesta et leges, Biantis liberalitatem et strategemata, Cleobuli et prædictorum sapientia effata narrat Laertius in eorum *Vitis*.

II. 30. B. ἀνθρώπων, οὐχ ὅτι συλλογισμοὺς ἔστρεφον ἄνω καὶ κάτω, οὐδὲ ὅτι περὶ τῶν ἰδεῶν διελέγοντο, οὐδ' ὅτι τοὺς ἐγκεκαλυμμένους ἀνεκάλυπτον καὶ τοὺς κερατίνας, σοφίσματα δυσμήχανα καὶ κακοῦργα, καὶ ὧν χαλεπὴ μὲν ἡ εὕρεσις, ἀχρεῖος δὲ ἡ ἐπιστήμη· ἀλλ' οὐδὲ ὅτι τὸν ἥλιον ἀνεμετροῦντο, οὐδὲ ὅτι τῆς σελήνης ἐγνωμάτευον τὴν πορείαν· ἀλλ' ὅτι νόμους ἐτίθεσαν, καὶ τὸ ποιητέον καὶ τὸ μὴ ποιητέον ἐδίδασκον, καὶ τί μὲν αἱρεῖσθαι προσήκει τί δὲ ἀποφυγγάνειν. καὶ ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο οὐ μονῆρες καὶ αὐθέκαστον, ἀλλὰ κοινωνικὸν καὶ πολιτικόν· καὶ διὰ τοῦτο αὐτῷ καὶ πατρίδος ἐπιμελεῖσθαι προ-
XXXI. 352. C. σήκει καὶ νόμων καὶ πολιτείας. Καὶ ταῦτα οὐ διδάσκειν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτουργεῖν οὐκ ἀπώκνουν. Ωστε καὶ τὰ μὲν συγγράμματα ἐκείνων ἑκάστου εὑρήσεις ἐνδύναμα ῥήμασιν, ἔργῳ (1) δὲ ἀμήχανα, ὅσα πρεσβείας καὶ στρατηγίας, ἐλευθερώσεις πατρίδος, γῆς ἐπικτήσεις.

IV. Καὶ ἡ μὲν πρώτη γένεσις φιλοσοφίας αὕτη καὶ τοιαύτη. Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου ταυτὸν ὑπέμεινε καὶ φιλοσοφία ταῖς ἄλλαις τέχναις. Καὶ ὥσπερ ἐκεῖναι χρείας ἑκάστην παραγαγούσης οὐκ ἔστησαν ἐπὶ τῆς χρείας, οὐδὲ ἄχρι τῶν τοίχων καὶ τοῦ ὀρόφου προσῆλθεν ἡ οἰκοδομική, οὐδὲ ἄχρι μόνου τοῦ

(1) Videtur scribendum ἔργα.

multipliciter versarent, neque quod de ideis dissererent, neque quod argumentationes involutas aut ceratinas et sophismos difficiles explicarent, aut ea investigarent, quorum cum difficilis est inventio, tum cognitio inutilis: rursus non quod solem metirentur aut lunæ cursum scrutarentur: sed quia leges condebant, quidve faciendum esset, quid secus, quid amplectendum, quid fugiendum docebant: et denique hunc animantem non esse solitarium et singulum, sed sociabilem politicumque: ita ut eum oporteat et patriæ curam gerere et legum et civilitatis. Hæc autem illi Sapientes non docere tantummodo sed et opere exequi studebant. Quare illorum cum scripta eloquentia verbis deprehendes, tum etiam opera invicta, ceu legationes, imperatoria munera, patriæ liberationes, ditionis acquisitiones.

IV. Et incunabula quidem philosophiæ hæc fuerunt. Deinceps vero idem philosophiæ, quod ceteris artibus, contigit. Nam sicuti illæ a necessitate ortæ, intra necessitatis terminos non steterunt; nimirum neque architectura ultra muros et tectum non processit; neque textrina tegere corpus satis

σκέπτειν τὸ σῶμα ὑφαντικὴ, ἀλλὰ προὔβησαν περαιτέρω, καὶ τὸ καλὸν τῷ ἀναγκαίῳ προσεξειργάσαντο, καὶ τοῦ προσεῖναι κόσμον ἐν τοῖς ἔργοις ἐπιμέλησαν· οὕτω καὶ φιλοσοφία τὸ ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ, καὶ τὸ ΓΝΩΘΙ ΚΑΙΡΟΝ, καὶ τὸ ΜΗΔΕΝ ΑΓΑΝ οὐκ ἀγαπήσασα, οὐδὲ ἀρκεσθεῖσα τοῖς ἀναγκαίοις πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον ἔργοις καὶ νουθήμασι, περιβέβληται πολὺν τὸν ἔξωθεν κόσμον, τὴν τῆς φύσεως ἱστορίαν, καὶ τὴν τοῦ λόγου ἀπεργασίαν· ὥσπερ οἰκία πρὸ τοῦ ἀνδρῶνος καὶ τοῦ θαλάμου προπύλαια καὶ στόμα καὶ ποικίλματα καὶ ἀγάλματα, ἃ τὴν μὲν χρείαν οὐ συμπληροῖ, κόσμος δέ ἐστι τῆς χρείας καὶ ἐγκαλλώπισμα.

V. Καὶ διὰ τοῦτο ὁ μὲν παλαιὸς ἐκεῖνος Σωκράτης, ὃν ἄν τις πατέρα προσείπῃ καὶ ἀρχηγέτην τῆς πολυτελεστέρας σοφίας, τὰ μὲν ἄλλα ὅμως οὐκ ᾤετο δεῖν ἐρευνᾷν· τὰ μὲν γὰρ οὐδὲν ἡμῖν διαφέρειν, τῶν δὲ ὑπὲρ ἡμᾶς εἶναι τὴν γνῶσιν. Απασαν δὲ ἐποιεῖτο τὴν σκέψιν περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν (1). καὶ πόθεν ἄνθρωπος γένοιτο ἂν εὐδαίμων, καὶ πόθεν οἰκία. καὶ πόθεν πόλις· καὶ ἐπήνει τὸν Ομηρον, πρὸ ἁπάντων σκοπεῖν ἀξιοῦντα

Οττι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται (2).

(1) Eadem plane de Socrate narrat Cicero *Academ.* I. 4.

habuit; sed ulterius progressæ sunt, et venustum necessario adiunxerunt, ornatumque in operibus esse voluerunt; sic etiam philosophia effatis illis NOSCE TE IPSUM, et NOSCE TEMPORA, et NEQUID NIMIS non satis delectata, neque contenta operibus et consiliis ad vitam humanam necessariis, multo exteriore ornatu sese ipsa circumdedit, videlicet naturæ cognitione et orationis artificio. Uti nimirum domus ante andronem et cubiculum habet vestibula et ostium et picturas et statuas: quæ quidem ad usum non conferunt, sed rerum usui necessariarum ornamentum et decus sunt.

V. Propterea antiquus ille Socrates quem exquisitioris sapientiæ parentem ac principem iure appellaveris, reliqua prorsus non iudicabat esse vestiganda, quia nimirum vel nobis nihil prosunt, vel nostram cognitionem atque intelligentiam excedunt. Totam vero in virtutibus et vitiis mentem defigebat, atque in quærendo qua ratione homo et domus et civitas beati fierent: laudabatque Homerum qui in primis curandum censet

Quid bene quidve secus patria peragatur in æde.

(a) Odyss. δ. 392.

Ἐπὶ δὲ τούτων διέμεινε τῶν ὅρων ὁ γνήσιος Σωκράτους χορὸς ὁ Κέβης ὁ Φαίδων ὁ Ἀρίστιππος ὁ Αἰσχίνης. Πλάτων δὲ ὁ θεσπέσιος μόνος, ἅτε μεγαλοφυέστατος καὶ μεγαλοπρεπέστατος γεγονὼς, ἐκόσμησε πρῶτος φιλοσοφίαν τοῖς πολλοῖς ἀναθήμασι· καὶ προσπαρέλαβε τὰς ἐπιστήμας ἀριθμητικὴν μουσικὴν ἀστρονομίαν (1). Προϊὼν δὲ καὶ αὐτὸν ὑπερέβη τὸν οὐρανὸν καὶ ἐθάρρησε περιεργάσασθαι, μὴ καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως ἐστὶν ἀνώτερον (2). Οὐ μὴν ὥστε ἀσύμβολον πρὸς πολιτείαν ταύτην ἀποφῆναι τὴν περιουσίαν, ἀλλὰ τοῦτο καὶ μάλιστα ἴδιον τῆς Πλάτωνος ἐστὶ περινοίας ἀνάψασθαι τῶν θείων ἀγαθῶν τὰ ἀνθρώπινα, καὶ πρὸς τὴν τοῦ παντὸς πολιτείαν, ὡς οἷόν
II. 31. C. τε μορφῶσαι τὴν ἀνθρωπίνην. Τοῦτο γὰρ βούλονται αἱ πολιτεῖαι, καὶ οἱ κλεινοὶ νόμοι, καὶ οἱ Φαῖδροι καὶ οἱ Γοργίαι, καὶ ἐν ὅσοις ἀγωνιστικώτατος ἑαυτοῦ πρὸς τὸ δεῖξαι δικαιοσύνην μὲν δι' αὐτὸ αἱρετὸν, κακίαν δὲ δι' αὐτὸ φευκτὸν τοῖς ἀνθρώποις, κἂν τῇ μὲν μηδὲν πρόκειται ἆθλον, ἡ δὲ πᾶσαν τιμωρίαν ἀποφυγγάνῃ (3). Ἀρα οὖν Πλάτων μὲν τοῦτον.

---

(1) Arithmeticae, musicae et astronomiae commendationem videsis apud Platonem praesertim in *Epinomide*.

Hisce finibus se continuit germanus ille Socratis chorus Cebes Phædo Aristippus Æschines. Unus autem divinus Plato eximio ingenio et verborum magnificentia præditus primus philosophiam pluribus ornamentis decoravit: addiditque artes arithmeticam musicam astronomiam. Ulterius autem provectus in ipsum quoque cælum conscendit, scrutarique ausus est, numquid et ipsâ naturâ esset sublimius. Cum enim ad civilem vitam hæc eruditionis copia nihil non confert, tum platonica sollertia id maxime spectat, ut divina bona connectat humanis, et ad universale regimen, quatenus fieri potest, humanum conformet. Hoc enim sibi volunt Respublicæ et famigeratæ illæ Leges et Phædri et Gorgiæ et ea scripta, quibus se ipse Plato superat, nempe cum ostendit iustitiam per se ipsam colendam vel nullo præmio proposito, malitiam item per se ipsam fugiendam etiamsi nulla punitio secutura sit. Atque genus platonicæ philosophiæ hoc ferme est.

---

(2) De Platone eadem pæne scribit Cicero *Academ.* I. 4. et 5.

(3) Vide Platonis præsertim *Theætetum* et Librum IX. *de Republica*.

VI. Ἀριστοτέλης δὲ ἕτερον. Καί τοι πλείων μὲν τοῦ ἀνδρὸς ἡ πολυπραγμοσύνη καὶ ἡ λεπτουργία, ὅμως δὲ αὐτοῦ ἡ σύμπασα πραγματεία καὶ ὁ πολὺς κύκλος, οὐκ ἐκνένευκε τὸ ἀνθρώπινον ἀγαθὸν, ἀλλ' εἰς τοῦτο συντέτακται καὶ ἀνήρτηται. Τὸ γὰρ κεφάλαιον αὐτοῦ τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας, χρῆσις ἐστὶν ἀρετῆς ἐπὶ βίῳ τελείῳ, καὶ ψυχῆς ἐνέρ-
II.31.c. γεια κατ' ἀρετὴν ἐν προηγουμένοις. Καὶ οὐχ ἵνα εἰδῶμεν, φησὶ, τὰ δίκαια, φιλοσοφοῦμεν, ἀλλ' ἵνα, ὅσθ' οἷόν τε, ἐργαζώμεθα. Καὶ νενέμηται αὐτῷ τὸ ἀγαθὸν εἰς ψυχὴν, εἰς σῶμα, εἰς τὰ ἐκτός. Καὶ τὴν εὐδαιμονίαν συμπληροῖ τὴν ἀνθρωπίνην ἐκ πρώτης καὶ δευτέρας καὶ τρίτης κράσεως (1), ἀγαπητὴν μὲν λέγων καὶ ἐφ' ἑνὸς, μείζω δὲ καὶ τελειοτέραν καὶ ἐφ' ὅλης πόλεως. Διὸ καὶ τὴν μέθοδον πολιτικὴν ὀνομάζει, καὶ τὸ εὐπράττειν φησὶν ἄνευ τοῦ πράττειν μὴ ἐγχωρεῖν, καὶ τὸν ἄγοντα θεὸν τόδε τὸ πᾶν, καὶ τοὺς ἐκείνῳ συμπεριπόλους πρακτικήν τε καὶ πολιτικὴν φιλοσοφίαν, φλοσοφεῖν, ῥυομένους τὴν ὅλην φύσιν ἀκλινῆ καὶ ἀκέραιον δι' αἰῶνος (2). Τοσαῦτα οὖν καὶ τηλικαῦτα ἔργα τε καὶ ἐγχειρήματα ὑποστάσης ταύτης τῆς τέχνης

(1) Codex habet manifesto κρατῆρος pro κράσεως. De loci ergo lectione pro suo quisque libito statuat.

VI. Aliam viam ingressus est Aristoteles. Etsi autem hic multis subtilibusque quæstionibus semet implicat, tamen eius omnis tractatio et longa circumitio e finibus humanæ felicitatis non excedit, immo in hanc collineat eique adhæret. Ex eius enim sententia felicitas summa in usu virtutis consistit per omnem vitam, et in animæ actione ad virtutis normam præcipuis in rebus. Neque ut sciamus, inquit, quod æquum est, philosophamur, sed ut id ipsum pro viribus exequamur. Atque ab illo bonum tribuitur in animam, corpus, et externa : diciturque perfecta illa felicitas, quæ ex horum trium temperatura existit. Ac præclare quidem nobiscum agi arbitratur, si ea felicitas vel uni homini forte contigerit; maiorem tamen multoque perfectiorem eamdem esse dicit, si ea universæ civitati nsuvenerit. Quare et rationem hæc docendi, civilem scientiam appellat: contenditque, felicitatem sine ipsa actione esse non posse: Deumque cuncta regentem eiusque comites scientias activam et politicam reapse philosophari, cum universam naturam perpetuo firmam incolumemque conservant. Tot igitur ac tanta opera et conatus cum hæc ars

(a) Quod attinet ad totam hanc Aristotelis doctrinam, operæ pretium erit conferre *Moralium magnorum* I. 3. 4. *Eudem.* II. 1. *Ad Nicomachum* I. 1. 2. 6. *De Republica* VII. 1. 3.

ἀνθρώπου χάριν καὶ ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας οὔτε εἰδότες οὔτε μαθεῖν οἱ πολλοὶ προαιρούμενοι, τοὺς προδόμους αὐτῆς τεθαυμάκασι καὶ τὰ θριγγία καὶ τοὺς περιβόλους καὶ τὰ ἄλση καὶ τοὺς λειμῶνας· ὅτι δὲ κέκτηται καταλύσεις ἀλεξανέμους καὶ δυσαθεῖς ὑπὸ τῶν τύχης πνευμάτων, οὐκ ἀγαπῶσιν.

VII. Ἀλλ' *οὐχ ὅγε θεοειδέστατος* Αὐτοκρά*τωρ ἐν πολλῷ χρόνῳ φιλοσοφίαν εἰς τὰ πάτρια καὶ δημόσια προήγαγεν ἀγωνίσματα.* (1) Καὶ *ὥσπερ ἄγαλμα κεκτημένος τῆς ἀρχαίας τέχνης, ἀντὶ τοῦ μόνος ἀπολαύειν, εἰς τὸ κοινὸν ἐξενήνοχε.* Καὶ *εἴ τινα χρὴ καλεῖν κληρονόμον τῶν* Πλάτωνος *τοῦ θείου δογμάτων, οὐχ οὕτω* Σπεύ*σιππον χρὴ καλεῖν ἢ* Ξενοκράτην (2), *ἀλλὰ τὸν γνώμῃ αὐτοῦ βεβαιώσαντα ἣν πάντων μάλιστα ἐκεῖνος ἐποιήσατο ἂν εἰς ἔργον ἐκβῆναι, καὶ*
XVII. 214. A. *ἰδεῖν εἰς ταυτὸν συμπρέπουσαν δύναμιν πολιτικὴν καὶ φιλοσοφίαν, καὶ μὴ πορευομένας χωρὶς δὴ φρόνησιν καὶ ἐξουσίαν.* Τοῦτο *γὰρ οὐκ ἔτι προσδοκώμενον τὸ θέαμα ἐπέδειξε* Βασιλεὺς *τοῖς νῦν ἀνθρώποις, βραβεύουσαν τὰ δίκαια φιλοσοφίαν μετὰ τῆς μεγίστης δυνάμεως, καὶ τοὺς λόγους ἔμπνους ἐπιδεικνυμένην καὶ ἐνεργοὺς,*

---

(1) Hæc ipsa sententia exorditur Themistius Orationem XVII. quam habuit cum præfectus Urbis creatus est.

(2). *Speusippum* (inquit Cicero *Academ.* I. 4.) *sororis filium Plato*

sustineat hominis gratia et humanæ felicitatis; isti qui neque id sciunt, neque plerique discere volunt, atria quidem eius et pinnas et loricas et lucos et prata mirantur: eamdem autem habere habitacula a ventis tuta, et fortunæ impetu non movenda, haud æquo animo ferunt.

VII. Sed enim divinus Imperator philosophiam ad nativum et publicum exercitium producere non diu cunctatus est. Is enim tamquam oblectamento antiqua arte potitus, non solus ea frui voluit, sed in communem usum eamdem eduxit. Quod siquis Platonis dicendus est heres, non hoc nomen Speusippo aut Xenocrati tribuendum est, sed illi qui sententia sua eam artem corroboravit, quam ipsemet in primis ad opus pertraxit, quique curavit, ut vis politica et philosophia inter se conspirarent, neque separatim incederent sapientia et potestas. Hoc enim improvisum spectaculum ostendit Imperator iis qui nunc vivunt hominibus, philosophiam nempe ius moderantem cum virtute maxima, sermonesque exerentem vivos et

---

philosophiæ quasi heredem reliquit: duos autem præstantissimos studio atque doctrina, Xenocratem Chalcedonium et Aristotelem Stagiritem.

οὓς τέως ἐν τοῖς πράγμασιν ὑποτίθεται.
Καὶ ὑμνήσουσιν οἱ ἐφεξῆς ἄνθρωποι τὸν Θεο-
δόσιον ἐπὶ τῇ κλήσει τῆς πρὸς τὰ κοινὰ
VIII. 115. C. φιλοσοφίας, ὡς τὸν Ἀδριανὸν, ὡς τὸν Μάρ-
κον, ὡς τὸν Ἀντωνῖνον τοὺς προπάτορας
ἑαυτοῦ καὶ πολίτας (1) καὶ ἀρχηγέτας· οὓς οὐκ
ἠγάπησεν ἄχρι τῆς ἁλουργίδος κληρονομῆσαι,
ἀλλὰ τὰς εἰκόνας αὐτῶν ἐπαναγαγὼν εἰς τὴν
V. 63. C. βασιλίδα διὰ μακροῦ χρόνου, καὶ φιλοσο-
φίαν ἑαυτῷ καθάπερ ἐκεῖνοι συμπαρεστήσατο.

VIII. Ταύτην οὐκ ἔσχε φιλοτιμήσασθαι τὴν
X. 130. B. XI. 145. B. XIII. 166. B. φιλοτιμίαν ὁ Κῦρος ὁ Πέρσης, οὐκ Ἀλέξαν-
δρος ὁ μέγας· ἀλλὰ τὸν καθηγέτην Ἀριστο-
τέλην πολλῶν καὶ μεγάλων ἀξιώσας, καὶ τὰ
Στάγειρα αὐτῷ συνοικήσας (2), ὅμως οὐκ ἔστη-
V. 63. D. VIII. 108. B. XIII. 173. C. σεν ὄγκῳ τηλικαύτης ἀρχῆς. Οὐδὲ τὸν Ἄρειον ὁ
Σεβαστὸς (3), οὐδὲ τὸν Παναίτιον ὁ Σκηπίων (4),
οὐδὲ τὸν Θράσυλλον Τιβέριος (5)· ἀλλὰ θεατὰς

---

(1) Hadrianum utique et Marcum ex Hispania originem generis trahere uti Theodosium, exploratum est. Sed Antonini Pii paternum certe genus Nemauso gallica urbe ductum dicitur a Capitolino in eius *Vita*. Themistius tamen non heic solum sed et in Oratione XIX. p. 229. C. dicit etiam Pium popularem Theodosii: quo loco hæret aqua Petavio adnotanti, qui quidem frustra suspicatur corruptum locum; namque is ab hac nova Oratione confirmatur. Vel igitur peccat Themistius, vel confugiendum est ad ius adoptionum, quo in patriam quoque adoptantis transisse videntur adoptati. Sic Fronto Epistola 6. Libri 2. *ad Amicos* ait Aufidium Victorinum fieri municipem Cirtensem, quum ductâ eius unicâ filiâ in gentem Corneliam Frontonis Cirtensis transiret.

efficaces, quos interim et operibus exhibet. Igitur posteri Theodosium qui philosophiam ad communem vitam vocavit non secus celebrabunt; quam Hadrianum, Marcum, et Antoninum maiores illius et populares et antesignanos: quorum is non fuit contentus hereditatem purpuræ adire, sed et eorum imaginibus longo postliminio in regiam revocatis, philosophiam sibi ut illi consociavit.

VIII. Hoc ambitioso studio gloriari non possent vel Cyrus Persa vel magnus Alexander: quorum postremus præceptorem Aristotelem multis magnisque donis affectum et Stagirorum constructione honoratum; tamen ad tantæ dignitatis fastigium non evexit: uti neque Arium Augustus, neque Panætium Scipio, neque Thrasyllum Tiberius: sed eos

---

(2) Stagira in gratiam Aristotelis restaurata ab Alexandro ait heic Themistius cum Ammonio in *Aristotelis vita.* At Plutarchus in *Alexandro* edit. Londin. 1723. T. IV. p. 12. itemque Dio Chrysostomus Orat. II. *de regno* in fine I. 2, narrant id factum a Philippo, a quo eadem Stagira excisa fuerant. Alteram hanc sententiam fortasse præ se fert etiam Themistius Or. XI. p. 145. B.

(3) Propter Arium, cuius philosophia et contubernio utebatur, parcere se Alexandrinis testatus est Augustus. V. Cassium Dionem Lib. LI. 16. et Themistium Or. VIII. p. 108. B. XIII. 173. C.

(4) Symmachus in *Paneg. Gratiani* Cap. VII. ait: *Africanum illum terra marique victorem lectionis particeps et laboris Panætius non reliquit.*

(5) Svetonius in *Tiberio* Cap. 14. ait: *Thrasyllum mathematicum ut sapientiæ professorem, contubernio admoverat* (Tiberius).

κέκτηνται μόνον τῶν οἰκείων ἀγωνισμάτων, ἑλκῦσαι δὲ ἐπὶ τὸ στάδιον καὶ τὴν κονίστραν, καί τοι σφόδρα ἂν βουληθέντες, οὐκ ἠδυ-
XVII. 215. A. νήθησαν. Ἀλλ᾽ οὐχ οἵ γε τοῦ βασιλέως πατέρες καὶ ἀρχηγέται, ὧν τὰ μεγάλα ὀνόματα· ἀλλὰ τὸν Ἀρειανὸν (1) καὶ τὸν Ρουστικὸν (2) τῶν βιβλίων ἐξαναστέσαντες, οὐκ εἴασαν
VII. 86. C. ἄχρι τοῦ μέλανος καὶ τοῦ καλάμου φιλοσοφεῖν· οὐδὲ γράφειν μὲν ὑπὲρ ἀνδρείας, οἴκοι δὲ καθῆσθαι· οὐδὲ συντάττειν μὲν ὑπὲρ νόμων, φεύγειν δὲ τὰ κοινὰ, ὑπὲρ ὧν οἱ νόμοι· οὐδὲ κρίνειν μὲν τίς ἀρίστη τῶν πολιτειῶν, πολιτείας δὲ ἐξίστασθαι πάσης. Τοιγαροῦν οὐκ ἄχρι τοῦ βήματος μόνου προήγαγον (3) τοὺς
XI. 149. B. ἄνδρας, ἀλλὰ μέχρι τοῦ στρατηγίου. Καὶ διέβαινον μὲν στρατηγοὶ Ρωμαίων Πύλας Κασπίας, ἐξήλαυνον δὲ Ἀλανοὺς ἐξ Ἀρμενίας· ἔταττον δὲ Ἴβηρσιν ὅρους καὶ Ἀλβανοῖς· ἐπὶ τούτοις ἅπασι τὴν ἐπώνυμον τῶν ὑπάτων ἀρχὴν ἐκαρποῦντο, καὶ τὴν πόλιν ἥρμοζον τὴν μεγάλην (4), καὶ προήδρευον τῆς ἀρχαίας

(1) Praesidem Cappadociae, Hadriano imperante, dicit Arrianum Cassius Dio LXIX. 15. eiusque terrore Albanos compressos. Consulatum eius memorat Photius Cod. 58. p. 54.

(2) De hoc Capitolinus in Marci Aurelii vita (edit. Paris. an. 1603. p. 33. C.): *Audivit (Marcus) praecipue Iunium Rusticum, quem et reveritus est et sectatus. qui domi militiaeque pollebat, stoicae disciplinae peritissimum, cum quo omnia communicavit publica privataque consilia; quem et consulem iterum designavit.*

(3) Cod. προήγαγε. Item inferius στρατ abrupto vocabulo pro στρατηγοί.

spectatores tantum habuerunt gestorum suorum; pertrahere autem in ipsum stadium et pulverem ne si vellent quidem potuerunt. Secus fecerunt Imperatoris nostri parentes et antesignani, quorum ingentia nomina fama concelebrat. Hi quippe Arianum et Rusticum a libris abstrahentes, non siverunt intra atramentum tantummodo et calamum philosophari: neque scribere de virili animo, et domi sedere, neque disserere de legibus, et publicas res vitare quarum causa conduntur leges: neque decernere quænam sit optima administratio, et ab omni re gerenda interim abstinere. Igitur non tantum ad suggestum homines promoverunt, sed etiam usque ad militare prætorium: qui Romanorum facti duces Portas Caspias perruperunt, Alanos ex Armenia pepulerunt, fines Iberis et Albanis constituerunt: præterea et dignitatem consulis ordinarii obtinuerunt, et magnæ Urbis præfecturam gesserunt, et senatûs

(4) Præfectus romanæ Urbis sine dubio intelligendus est Rusticus. Nam et ante hanc editam Themistii Orationem luculenta mentio extabat Rustici Urbis præfecti in Rescripto divorum Fratrum *Digest.* Lib. 49. Tit. 1. Leg. 1. § 3. et apud Epiphanium *Hæres.* 26. seu 46. et in Actis D. Iustini et Soc. MM. apud Bolland. T. I. Iunii p. 18-21. ubi et locus Epiphanii expenditur. Quod vero Corsinus *de Præfectis Urbis* ad annum Ch. 167. Rusticum M. Aurelii præceptorem a Rustico præfecto Urbis distinguendum censet, id mihi quidem nullo fere iure ab eo fieri videtur.

βουλῆς(1). *Ἤδεσαν γὰρ οὗτοι οἱ Αὐτοκράτορες,*
VIII. 117. B-C. *καθάπερ σῶμα τὴν ἀρχήν, ἥν*(2), *ὅσῳπερ ἂν μεί-*
ζων ᾖ καὶ γενναιοτέρα, τοσοῦτο μᾶλλον ἐκκα-
XVII. 215. A-B. *θάρθαι προσήκει. Καὶ τοὺς πάλαι ῥωμαίους*
ἐγνωκὼς οὕτω(3) *φρονοῦντας, παρ' οἷς Κάτων ὁ*
φιλολόγος ταμίας ἦν(4), *καὶ Βροῦτος ἐστρατή-*
γει, καὶ Φαβώνιος ἐδημάρχει(5), *καὶ Βάρων τὴν*
ἐξαπέλεκυν (6) *ἦρχεν ἀρχήν, καὶ Ρουϊτέλιος*
ὑπάτευεν(7). *Ἐῶ τὸν Πρίσκον καὶ τὸν Θρασέα* (8)
καὶ τοὺς ἐκ τῆς αὐτῆς ἰδέας, ὥς ἐμπλήσωσί
X. 130. B. *σε οἱ συγγραφεῖς εἰ προέλοιο. Οὐδὲ γὰρ αὐτὸς*
XIII. 166. B. *ὁ Μάρκος ἄλλό τι ἦν, ἢ φιλόσοφος ἐν ἀλουρ-*
γίδι· οὐδὲ ὁ Ἀδριανός, οὐδὲ ὁ Ἀντωνῖνος,
οὐδέ γε ὁ νῦν Θεοδόσιος.

IX. *Ἀλλ' εἰ μὲν τὴν ζώνην καὶ τὴν χλαμύδα αὐτοῦ ἐπισκοποίης, μετὰ πολλῶν βασιλέων αὐτὸν ἀριθμήσεις· εἰ δὲ εἰς τὴν ψυχὴν ἐκκύψειας καὶ τὴν γνώμην, μετὰ τῆς ἐκείνης τριάδος. Εν*

---

(1) Ad Arrianum senatûs fortasse principem scribit Plinius Epist. 11. Lib. 2. Verum alius et paulo iunior videtur fuisse philosophus Nicomediensis, de quo in hac Oratione sermo est.

(2) Videbatur supplendum ἥν.

(3) Videbatur item supplendum οὕτω.

(4) De Catonis maioris quæstura vide Nepotem in illius vita cap. 1.

(5) Favonium tribunum pl. videsis apud Pighium ad annum U. C. 698. Catonis æmulus dicitur a Svetonio Favonius in *Octav.* 13. qui quum post bellum Philippense produceretur catenatus, Octavianum victorem convicio proscidit. Favonii mentio etiam in Epist. Cœlii inter Tullianas *ad Famil.* VIII. 9. ad quem locum consule præclaram P. Manutii notam de Favonio. Vide et Sallust. *de Rep. ord.* Orat. II. 55. Val. Max. VI. 2. 7.

principes fuerunt. Ii quippe Imperatores noverant, imperium veluti corpus esse, quod quo maius nobiliusque est, eo magis oportet expoliri. Atque hanc stetisse sententiam antiquis item Romanis probe nosti: nempe eruditum Catonem quæstorem fuisse, Brutum imperatorem, Favonium tribunum plebis, Varronem præturam gessisse, Rutilium consulatum. Mitto Priscum et Thraseam et alios eiusmodi: te enim explebunt Historici, si iis mentem advertes. Neque enim ipse Marcus aliud erat nisi philosophus purpuratus: ita et Hadrianus, et Antoninus, et nunc Theodosius.

IX. Atqui si huius cingulum et chlamydem spectes, inter alios reges eum connumerabis; sin animum inspicias et mentem, tribus nuper dictis adiunges. Collocandus

---

(6) De M. Terentii Varronis prætura urbana videsis Pighium ad an. U. C. 695. de provinciali ad an. 696. Et quidem vox ἑξαπέλεκυς præturæ magis provinciali convenit. In Urbe enim ne consulibus quidem, iam inde a Valerio Poplicola, secures præferebantur. Vide Dion. Halic. v. 19.

(7) Hic est summus ille vir P. Rutilius Rufus qui consulatum gessit cum C. Manilio anno U. C. DCXLIX. et a romanis scriptoribus magnopere commendatur Is a Tullio in *Bruto* XXX. dicitur *doctus vir et græcis litteris eruditus*, *Panætii auditor*, *prope perfectus in Stoicis.*

(8) Thrasea Pætus philosophus stoicus et vir egregius celebratur apud Tacitum Annal. XIV. XV. XVI. Extinctus est sub Nerone, dato mortis arbitrio XVI. 33. Priscus Helvidius huius gener, virtute par, pulsus est Italia a Nerone. V. Tacit. Hist. IV. 5.

γὰρ τοῖς ὁμοίως φρονοῦσι τακτέος, οὐκ ἐν τοῖς ὁμοίως ἠμφιεσμένοις. Καὶ οὗτος οὖν μόνος ἤρκει σοι ὁ Βασιλεὺς ζῆλον ἀρετῆς προκαλέσασθαι οὐκ ἀργῆς οὐδὲ ἀπράκτου οὐδὲ σημαινόμενα καὶ προτάσεις ἀνελιττούσης, ἀλλ' ἔργα ὁσημέραι μετὰ τῶν τῆς Ακαδημίας παραγγελμάτων. Εἶτα λέγεις ὅτι κατέβην ἐκ φιλονεικίας τὴν ἀρχὴν ὑποστὰς τῆς Καλλιπόλεως (1); Εἰ μὲν ἔξω τὶ τῶν ἐκείνης ἔπραξα παραγγελμάτων, κατέβην· εἰ δὲ πανταχόθεν τοὺς ἐκεῖθεν ἐτήρησα νόμους, οὐ κατέβην, ὦ φίλος, ἀλλὰ κατὰ χώραν ἀναβέβηκα.

X. Οὐδὲ γὰρ Σωκράτης ἐκεῖνος ἐκ φιλοσοφίας κατέβη πρυτανεύσας Ἀθήνησιν (2)· ἀνέσχε
XVII. 215. B. γὰρ τοῖς (3) λ· οὐδὲ ὁ πάγκαλος Ξενοφῶν στρατηγήσας τῶν μυρίων ἐκ φιλοσοφίας κατέβη· ἔσωσε γὰρ τοὺς Ελληνας ἐκ τῶν ἐσχάτων κινδύνων. Οὐδὲ Παρμενίδης κατέβη νομοθετῶν Ιταλιώταις· ἐνέπλησε γὰρ εὐνομίας τὴν μεγάλην καλουμένην Ελλάδα (4). Καίτοι

(1) Constantinopolim dicit *Callipolim*, id est *pulchram urbem*, constanter Themistius, bis quidem in hac Oratione, tum in Oratt. III. p. 41. bis A-D. et p. 44. item bis. B. V. 70. C. VI. 83. B. XI. 151. B. XIV. 181. D. XXI. 248. A. XXXI. 354. D. Et quidem eius urbis pulchritudinem, Theodosio imperante, describit Themistius Orat. XVIII. p. 222-223. Tum eamdem sub Iuliano Himerius Orat. VII.

(2) Socratem fuisse prytanin suæ tribus Antiochidis ait Plato in *Apolog. Socratis* (edit. Francofurt. an. 1602. p. 25.) quo in loco et eius constantia adversus XXX. Tyrannos narratur, de qua vide etiam Laertium Lib. 2. Segm. 34.

est enim cum æque sapientibus, non cum æque indutis. Itaque tanti Imperatoris tibi exemplum sufficiat, quô virtuti studeas non ignavæ et otiosæ vel quæ obsignatas quæstiones et propositiones explicet, sed ei quæ opera quotidiana secundum Academiæ præcepta exerat. Iamne dices, præfecturâ receptâ Callipolis, me de mentis proposito decessisse? Siquid feci præter Academiæ præscripta, sententiam immutavi; sin cunctis eius legibus parui, non e fastigio me demisi, o bone, sed per planum incessi.

X. Neque enim philosophiam deseruit Socrates cum prytanin egit Athenis: inhibuit enim triginta Tyrannos. Neque rursus nobilis Xenophon philosophiam dimisit cum decem millium dux fuit: ab extremis enim periculis Græcos servavit. Neque item Parmenides cum leges condidit Italis: bonis enim institutionibus magnam Græciam implevit. Nunc

---

(3) Ita Cod. τοῖς. Malim scribere τοὺς.

(4) Parmenides Eleæ seu Veliæ, quæ fuit Lucaniæ urbs, ortus, et inter Eleaticæ sectæ doctores satis celebris, floruit, teste Laertio, circa Olympiadem LXIX. id est quingentis circiter ante Ch. annis. Iamvero leges ab eo scriptas civibus quidem suis dixerant Laertius ex Speusippo et Plutarchus *contra Colotem* (edit. Paris. an. 1624. T. 2. p 1126.) qui addit, cives Eleates quotannis coactos a magistratibus iurare in Parmenidis leges. Nunc Themistius leges Parmenidis ad universam magnam Græciam pertinuisse testis est.

νῦν εἴ τι χρηστὸν τῆς ἐμῆς ἀρχῆς, οὐκ
ἐμὸν, ἀλλ' ἐκμέμακται ἐκ τοῦ παραδείγμα-
XVII. 214. D. 216. A. τος. Εἰ κέρδους κρείττων ἐγενόμην, ἐζή-
λωσα τὸν ὁσημέραι πλουτοδοτοῦντα. Εἰ τὸν
θυμὸν ἐχαλίνουν, πρὸς τὸν χειροτονήσαντα
ἀφεώρων. Εἰ προὔστην ὀρφανῶν, τὸν κοινὸν ἐμι-
XVIII. 222. A. μούμην πατέρα. Εἰ τὸ σιτηρέσιον οὐκ εἴων τὸ
πολιτικὸν κακουργεῖσθαι, καὶ τοῦτο ἀπὸ τῆς
αὐτῆς ἠρυόμην πηγῆς (1). Εἰ τὰς δίκας ἐδίκα-
ζον κατὰ νόμους, πρὸς τὸν ἔμψυχον ἔβλεπον
νόμον. Τοιγαροῦν πρὸς τοῦτον τὸν ζῆλον συντε-
XXXI. 354. B. ταμένος καλῶ δὲ Ἀδράστειαν ἐπὶ τῷ μέλλοντι
λόγῳ, καὶ τὴν ὑμετέραν μαρτύρομαι ψῆφον.

XI. Οὐκ ἀτιμοτέρους ἀπέφηνα μῆνας πολλῶν ἐνιαυτῶν (2). οὐδὲ κατέλιπον τοὺς ἀρχομένους βαρυνομένους τὴν ἐμὴν ἀρχὴν, ἀλλὰ διψῶντας. Χρόνος γὰρ, ὑπηκόων εὔνοιαν οὐ ποιεῖ, ἀλλὰ προμήθεια καὶ φιλοπονία, καὶ τὸ μηδὲν τοῦ κοινῇ λυσιτελοῦντος προὔργου ποιεῖσθαι; μὴ φιλοδοξίαν, μὴ δυναστείαν, μὴ τὸ πρὸς ἀπέχθειαν καὶ τὸ πρὸς χάριν. Ὁ τούτους φυλάττων τοὺς θεσμοὺς οὐ δεῖται πλήθους ἐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὀρρωδεῖ. Χαλεπὸν γὰρ ἀνθρώπῳ τὸ καλὸν ἀκέραιον ἐπὶ πολὺ

---

(1) De congiariis atque annona Cpolitanæ urbi a Theodosio liberaliter suppeditatis, præter Themistium in Orat. XVIII. p. 222, vide etiam Cod. Theod. Lib. 14. Tit. 17. Leg. 14.

(2) Themistius iniit urbis Cpolitanæ præfecturam anno post Ch. natum 384. circa Kal. Septembres, uti recte adnotavit Harduinus ad

autem siquid boni magistratui meo inest, non meum id est, sed ab exemplari expressum. Nam si lucro abstinui, æmulatus sum eum qui quotidie alios ditat. Si iram cohibui, ad eum qui me elegit respexi. Si pupillorum tutelam gessi, communem parentem imitatus sum. Si civilem annonam non sivi damno adfici, hoc item ab eodem fonte hausi. Si ius ex legum præscripto reddidi, ad vivam legem spectavi. Ergo adversus æmulos meos satis comparatus, eorum ad quæ dicenda nunc adgredior invidiam deprecor, et sententiam vestram contestor.

XI. Non minus mihi honorifici fuerunt aliquot menses multis annis: neque reliqui subditos meos gravem incusantes meam dominationem, sèd discupientes. Neque enim temporis diuturnitate tibi benevolentiam subditorum comparabis, sed providentia et sedulitate: item si nihil præferas communi utilitati, non vanam gloriæ speciem non dominandi cupiditatem: si nihil odii, nihil gratiæ causa facias. Qui hisce regulis utitur, multorum annorum non indiget, immo et hoc spatium pertimescit. Difficile enim est homini honestam

---

Orat. XVII., adeoque nonnisi paucorum mensium magistratum gessit. Porro hoc ipso anno 384. vertente Q. etiam Aur. Symmachus romanæ Urbis præfecturam suscepit (V. Corsinum *de Præfec. Urbis*). Quare duo principes oratores duabus principibus urbibus eodem tempore præfuerunt.

διασώσασθαι· πρὸς δὲ ἀρετῆς ἐπίδειξιν ἀποχρῶσι καὶ μῆνες ὀλίγοι καὶ ἡμέρα. Οὐδὲ γὰρ ἄλλης τέχνης οὐδεμιᾶς τὸ πλῆθος τῶν ἔργων ἐπιζητοῦμεν, ἀλλὰ τὸ κάλλος καὶ τὴν ἀκρίβειαν. Καὶ τὸν Φειδίαν τεθαύμακα ἐπὶ τῷ Διὶ τῷ Πισέως (1)· καὶ τὸν Πολύγνωτον ἐπὶ τῇ λέσχῃ (2)· καὶ τὸν Μύρωνα ἐφ' ἑνὶ βοϊδίῳ (3). Πόσῳ πλείω τὰ Πάσωνος ἔργα, τῶν Ζεύξιδος ἢ τῶν Ἀπελλοῦ; Τίς (4) οὖν οὐ προτιμᾷ πινάκιον ἓν ἐκείνοιν τοῖν ἀνδροῖν ἢ πᾶσαν ὁμοῦ τὴν Πάσωνος τέχνην (5);

XII. Εἰ δέ σοι λίαν ὁ χρόνος δοκεῖ σεμνόν τι εἶναι καὶ περισπούδαστον, ὑπάρχει σοι καὶ χρόνῳ σεμνύνεσθαι ὅσον πεπολίτευμαι τῇ
XXIII. 298. B. XXXI. 352. C-D. Καλλιπόλει. Οὐδὲ γὰρ ἐξ ἀρχῆς νέος ὢν τὴν ἐν ταῖς γωνίαις φιλοσοφίαν εἱλόμην, ἀλλ' ἐκ παιδῶν εἰς ἐφήβους, καὶ ἐξ ἐφήβων εἰς ἄνδρας, καὶ ἐξ ἀνδρῶν εἰς τουτὶ τὸ γῆρας τῇ τῆς
XVII. 213. D-214. A. πόλεως εὐνοίᾳ συνδιελήλακα. Καὶ οὐκ ἀνίπτοις χερσὶ τὸ τοῦ λόγου, τῶν ἡνίων αὐτῆς ἐλαβόμην· ἀλλ' ἀρχαίαν μελέτην καὶ συνεχῆ ταύτην ἐξετέλουν, καὶ ἀτρέμας ἐκ τῶν προπόδων τῆς πολιτικῆς ἀρετῆς ἐπὶ τὴν κορυφὴν ἀνελήλυθα.

---

(1) Iupiter Pisaeus dictus etiam Olympius. Vide Plinium Hist. Lib. XXXIV. Sect. 19. Themistius Or. XVI. p. 202. B scribit Πισσαίῳ, at hic Πισέως.

(2) De hac Polygnoti Pictura ita Lucianus *Imag.* cap. 7. Ὁ Πολύγνωτος ὀφρύων τὸ ἐπιπρεπὲς καὶ παρειῶν τὸ ἐνερευθὲς οἵαν τὴν Κάσανδραν ἐν τῇ λέσχῃ ἐποίησε τοῖς Δελφοῖς.

famam diu intactam tueri: ad virtutis autem significationem pauci menses sufficiunt, immo una dies. Neque enim vel in aliis artibus multitudinem operum sed pulchritudinem ac diligentiam exquirimus. Phidiam ob Iovem Pisæum miror, Polygnotum ob exhedram, Myronem ob buculam. Pasonis opera quam numero excedunt Zeuxidis Apellisque labores! Quis tamen non pluris facit unam horum tabellam quam universam Pasonis artem?

XII. Quod si tibi tempus valde ponderandum videtur plurimique faciendum, licet etiam gloriari ob prolixum temporis spatium quo Callipoli publice versatus sum. Neque enim vel olim adolescens solitariam philosophiam elegi, sed ex puero in ephebos, ex his in viros, e quibus in hanc senectam cum civitatis benevolentia deveni. Neque imparatus ab eloquentia habenas urbis corripui, sed antiquam perpetuamque exercitationem usu perfeci, atque a scabello civilis virtutis pedetemptim ad fastigium ascendi.

Polygnotus superciliorum decorem et ruborem suffusum genis (dat), *qualem Casandram in exhedra Delphis fecit.*

(3) *Myronem*, inquit Plinius Lib. XXXIV. Sect. 19. *bucula maxime nobilitavit.* Id Myronis opus poetæ græci et latini passim celebrarunt.

(4) Cod. τί.

(5) Pasonis seu Pausonis picturis anteponit Polygnoteas etiam Aristoteles *Politic.* VIII. 5. *Poetic.* 2.

XIII. Ἐξ ἐκείνου τῆς προστασίας ταύτης
ἡπτόμην, ἐξ ὅτου με πρεσβεύειν εἰς τὴν ἀοίδι-
μον Ῥώμην ἐχειροτονεῖτε, καὶ πρὸς τὸν παῖδα
ἐστέλλετε τὸν Κωνσταντίνου (1). Ἐξ ἐκείνου
προεκηδόμην τοῦ δήμου, ἐξ ὅτου τὸ σιτηρέσιον
ἐπανήγαγον. Ἐξ ἐκείνου τῆς γερουσίας προὐνό-
ουν, ἐξ ὅτου τὸν κατάλογον τῶν ὁμογενῶν (2)
ἀντὶ μόλις τριακοσίων ἐπλήρουν εἰς δισχιλίους·
ἐφ' ὧν δύο μὲν αἵ τε χαλκαὶ παρὰ δυοῖν Αὐτο-
κρατόρων εἰκόνες (3), τιμαὶ δὲ ἐν γράμμασι
XVII. 213. C. διαλόγιαι (4), παρακλήσεις δὲ ἐπὶ τὴν ἀρχὴν
ταύτην οὐχ ἅπαξ οὐδὲ δὶς, ἀλλὰ πολλάκις.
Καὶ προστίθει τούτοις ἅπασιν ὅπως καὶ ὁπότε
ἐστί· μή τε ἐπιλιταρήσαντος, μή τε ἐπ' ἄλ-
XXXI. 353. D. λῳ τῳ, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς λόγοις. Καὶ ἡνίκα ὁ
πρίων οὐκ ἦν ἀμητὸς (5), καὶ παρὰ ἀνδρὸς
ἥκιστα εὐμαροῦς, ὃς ἐπιστέλλων πρὸς τὴν

---

(1) Reapse tertia Themistii Oratio scripta fuit legationis causa ad Constantium.

(2) Themistium præfuisse senatui C̄politano constabat hactenus ex Orat. XXXI. Jam apparet præfuisse etiam annonæ et censui. Porro ut bene intelligamus vocabulum ὁμογενῶν videtur respiciendum ad Suidam voc. ὁμόγνια et γεννῆται. Nam γένη vocabantur subdivisiones curiarum in græcis urbibus.

(3) Statuam æream a Constantio imp donari meruit Themistius ob Panegyricum ei dictum. Vide Orat. IV. p. 54. B. Sed et altera item ærea statua honoratum constat ex Oratt. XVII. p 214. B. XXXI. 353. B. Confer et Or. XI. p. 146. B. In hac autem, quæ nunc editur, Oratione dicit Themistius se a duobus Impp. duas illas statuas consecutum. Quoniam igitur priorem a Constantio retulit, superest quærendum quisnam imperator alteram ei decreverit. Iam et carmen uni ex his statuis fuisse additum testis est Libanius Epist. 64. Edit. Amstel. an. 1738.

XIII. Ex eo tempore hanc dignitatem cœpi veluti exercere, quo me legatum ad illustrem Romam destinavistis, et ad Constantini filium misistis. Ex eo item tempore curam populi in me recepi, quo publicum frumentum advexi. Ex eo denique tempore senatûs commodis et regimini consulere exorsus sum, quo congenerûm album a trecentis ad bis mille explevi. Quamobrem et duas æreas merui a duobus Imperatoribus statuas, et honores rescriptorum eximios, invitationes autem ad hanc dignitatem non semel neque iterum sed sæpenumero. Adde vero his omnibus, qualecumque id demum est, mihi hæc contigisse neque flagitanti, neque ob aliud meritum, quam eruditionis: et quidem cum serra non erat messis, et ab homine minime indulgente, qui ad Senatum scribens id ipsum

---

(4) Intellige primum duas Constantii imp. Epistolas ad Senatum, alteram prolixam in Ed. Themistii (p. 18. et seqq.) alteram breviorem in Cod. Th. Lib. 6. Tit. 4. Leg. 12 qua in utraque Themistius ad obtinendos honores amplissime commendatur. Sed et Iuliani extat longissima ad Themistium Epistola qua nimirum Themistiano cuidam scripto respondetur, quod indidem constat, huic quam nunc edimus Orationi multo fuisse simillimum. Themistius scriptum aliud de se Iuliani memorat Or. XXXI. p. 354. D. Codicillis denique se a quodam Imperatore donatum confirmat Themistius Or. nuper citata p. 353. A.

(5) Locus mihi certe obscurus: nisi forte est adagium, quod pro suo quisque ingenio lectores intelligant. Ceterum πρίων ab Hesychio explicatur etiam ἀγοράζων, ex quo rursus, siquis potest, commodiorem sensum procudat.

γερουσίαν, αὐτο τοῦτο διαρρήδην ὁμολογεῖ, μέρας μέν τι συμπεῖσαι μόλις, τὸ σύμπαν δὲ μὴ παιδευθῆναι. Καὶ ὅτι μηδὲν προσείληφα τοσοῦτον, ὅσον προστέθεικα. σεμνότερον ἀποφήνας τοὔνομα τῆς ἀρχῆς τῇ κοινωνίᾳ.

XIV. Καὶ εἰ μέν τις ἔροιτο τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τότε μὲν ἀπώκνησα (1), νῦν δὲ οὐκ ἔτι, ἐρῶ μηδὲν ὑποστειλάμενος μή τε ἐνδοιάσας.

---

(1) Themistium præfectum fuisse urbi Cpolitanæ, Theodosio imperante, patet invicte ex hac Oratione, tum etiam ex XVII.ª et loco etiam XVIII.ª p. 224. A. Sed quoniam nonnulli Veteres Themistium sub Iuliano, immo etiam sub Valentiniano et Valente impp. præfecturam gessisse innuerunt; hinc Petavius in notis ad Or. XVIII. p. 488. sæpius eo magistratu insignitum Themistium suspicatus est; Harduinus autem in Indice chronologico diserte statuit ter eum fuisse Urbi Cpolitanæ præfectum, nempe anno CCCLXII sub Iuliano, iterum anno CCCLXVIII. sub Valentiniano et Valente, denique anno CCCLXXXIV. sub Theodosio. Et præfecturam quidem saltem sub Iuliano administratam esse a Themistio recentiores passim scriptores sibi persuaserunt, quos inter pæne novissimus cl. Wernsdorfius ad Himerii Orationem VII. cap. 15. et 16. rem sibi confecisse visus est. Ea porro opinio manavit ab inscriptione græci epigrammatis (quod nos in calce Orationis exhibebimus) qualem dedit eam Aldus in editione Themistii, Θεμιστίου στίχοι εἰς ἑαυτὸν ὅτε ὕπαρχον αὐτὸν ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Ἰουλιανός· Ad quam inscriptionem vel respexit Suidas cum idem in Lexico adfirmavit, vel viceversa ad Suidam auctor inscriptionis. Sed enim eius inscriptionis et Suidæ auctoritas satis infirmatur a contrario eius epigrammatis titulo, uti est in Planudea Lib. 2. cap. 52. ep. 7. quicum congruunt codices duo Anthologiæ Ambrosiani part. sup. A. 114. et 161. Παλλαδᾶ εἰς Θεμίστιον τὸν φιλόσοφον γενόμενον ὕπαρχον Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ Οὐαλεντιανοῦ καὶ Οὐάλεντος. Cui titulo innititur etiam opinio de Themistii præfectura sub Valentiniano et Valente impp. Mihi iam fermo exploratum est, Themistium numquam, nisi sub Theodosio,

diserte fassus est, mihi videlicet ut partem aliquam dignitatis admitterem, ægre persuasisse; ut totam vero subirem, prorsus animum non flexisse: præterea me numquam tantum accepisse, quantum adiecerim, quo pacto huius magistratus nomen augustius reddidi, cum me eligi passus sum.

XIV. Quod siquis me roget, cur tunc quidem abnuerim, nunc vero non item, dicam hercle nihil reticens aut ambigens.

---

in præfecturæ dignitate fuisse constitutum. Nam 1.° hoc Orationis loco, in quo de Iuliano plane sermo esse videtur, ait Themistius se quidem olim ad id munus sæpe invitatum, verum tunc recusasse quod nunc recepit. 2.° Tota hac Oratione et præterea XVII.a quam Themistius de sua sub Theodosio præfectura conscripsit, unam dumtaxat commemorat præfecturam, quum tamen et alias nominandi, si eas gessisset, plurima esset occasio. 3.° Immo Themistius in Orationis XVII.æ exordio prorsus negare videtur, se ante Theodosii imperium fuisse præfectum. Ait enim ab hoc Principe philosophiam tandem aliquando ad reip. administrationem esse revocatam; seque a prioribus impp. ob eloquentiam tantummodo honoratum, ad actuosa vero munera invitatum sæpe quidem sed incassum; itaque unice legationibus obeundis operam dedisse. Quo ex loco iure olim conclusit Tillemontius (Hist. des Emp. Paris. 1720. T. 5. p. 770.) Themistium nonnisi sub Theodosio præfectura functum esse. 4.° Denique Iulianus post imperium initum (quod brevissimo tempore tenuit) in Epistola sua ad Themistium (edit. Iuliani Petaviana Lips. 1696. T. 1. p. 266.) negat diserte Themistium eo tempore ulli urbi præesse. Itaque et Suidas et qui epigrammati titulum inscripsit (aut horum alteruter) visis fortasse litteris aliquibus Iuliani aut etiam Valentis quæ Themistio eam dignitatem offerebant, rem designatam pro conlata habuerunt. Porro ex hactenus dictis argumenta etiam Wernsdorfii licet per se ingeniosa et probabilia, satis everti videntur; præsertim quum vocabulum κυβερνήτην in loco Himerii hiante ipse Wernsdorfius suppleat, et quidem ex genere coniecturali plane incerto nec temere obtrudendo. Confer eius præfationem p. XXI-XXII.

Αἰδοῖος μὲν ἐμοὶ ἐκεῖνος ὁ Αὐτοκράτωρ (1) καὶ πάσης ἄξιος μνήμης εὐφήμου. Οὔτε γὰρ σμικρὸν οὔτε μέγα ἐλλέλοιπεν οὔτε τῶν ὑψοῦ φιλοσοφίαν αἰρόντων, ἀλλὰ καὶ σύνεδρον πολλάκις ἐποιήσατο ἐν τῷ τριβωνίῳ καὶ συντράπεζον καὶ συνοδειπόρον· καὶ πράως ἤνεγκε νουθετοῦντα καὶ καθαπτόμενον οὐκ ἐβαρύνθη· ὥς τἀμὰ ἴδια μόνον, ἀλλὰ καὶ στεγανὸς καὶ σταθερὸς, καὶ τοῦ καθέκαστον κοινῇ κεχαρισμένου τὸ συμφέρον προσεξετάζων. Πολλὰ δὲ οἱ καιροὶ τῶν ἀνθρωπίνων ποιοῦσιν ἑτέρως ἢ ὡς πέπρακται νομισθῆναι. Ἀλλὰ πρὸς τὸ γαληνὸν τοῦτο καὶ πρᾷον καὶ πρὸς τὴν ἐπικεχυμένην πειθὼ τίς οὕτως ἀδάμαντος στερεώτερος, ὥστε ἀντισχεῖν; καὶ μὴ νομίσαι φιλοσοφίαν αὐτὴν
XVIII. 224. B. προκαθημένην προτείνειν τὰς δέλτους; Παρ' αὐτῆς ἐδεξάμην τῆς χειρὸς τὰς πινακίδας, παρ' ἧς οὐ κεκύρωται ἡ μέλαινα ψῆφος (2) παρ' ἧς ὁσημέραι ἐκῤῥοιτῶσιν ἀγαθῶν πηγαὶ, κακῶν ἐπισχέσεις.

---

(1) Iulianum intelligendum puto, cuius eximium philosophandi studium testatur Mamertinus in eius Paneg cap. 23. et ipse Iulianus in Epist. ad Themistium. De Iuliani comitate vide item Mamertinum capp. 12. et 26. Emendari se, quum deviaret a fruge bona, permisisse Iulianum ait Ammianus Marcellinus XXV. 4. qui tamen ibidem, nedum taciturnum aut arcanum, dicit eum linguae fusioris et

Venerandus mihi quidem ille est Imperator semperque perhonorifica memoria colendus. Neque enim eorum cuiquam inferior fuit, qui philosophiam magnopere extulerunt, sed et in consessum me assumpsit cum pallio, et convivam et itineris comitem esse voluit, et moderate tulit monentem, et erga reprehendentem haud gravate se habuit. Et quidem mihi uni tantum detulit, ut, taciturnus alioqui et propositi tenax, tamen in singulis pæne rebus quid reipublicæ commodum foret sciscitaretur. Multa vero et rerum humanarum vices aliter efficiunt, atque videbatur existimandum. Sane adversus hanc comitatem et humanitatem atque effusam suadendi vim, quis adeo adamante durior esset, qui obsisteret, neque arbitraretur ab ipsa philosophia coram sedente sibi muneris diplomata exhiberi? Ab ea igitur manu rescriptum accepi, quæ numquam nigrum calculum præbet, a qua quotidie bonorum fontes manant et malorum cohibitiones.

---

admodum raro silentis. Porro Themistius se imperatoribus assedisse memorat etiam Or. XVII. p. 214. B. XXXI. 353. A. Convivam eumdem adhibitum imperatoriæ mensæ ait Libanius Epist. 64.

(a) Themistius Or XV. p. 190. B. ait a Theodosio tertium iam annum imperante nondum prolatam capitalem sententiam. Idem adfirmare videtur Themistius in hac Oratione quam certe non ante sextum Theodosii imperantis annum conscripsit.

VI. 72. D. VII. 94. A VIII. 105. A. 110. C. XVIII. 119. A.

XV. Καλῶς Πλάτων οὐκ ἐκοινώνει Διονυσίῳ (1)· κατεδουλοῦτο γὰρ Σικελίαν. Καλῶς ἔφευγε Πεισίστρατον Σόλων (2)· ἀφῃρεῖτο γὰρ τὴν ἐλευθερίαν τῶν πολιτῶν. Καλῶς Νέρωνα ἀπετρέπετο Μουσώνιος κιθαρῳδοῦντα (3). Καλῶς Δομετιανὸν ἐξέκλινε Δημήτριος μελαγχολοῦντα (4). Εγὼ δὲ τίνα ἂν ἔσχον ἀπολογίαν πρὸς τοὺς ἐγκαλοῦντας, εἰ μὴ ὑπήκουσα; Οτι χαλεπὸς ἦν ὁ καλῶν; ἀλλ' ὅτι αὐθάδης; ἀλλ' ὅτι δυσμεταχείριστος λόγῳ; ἀλλ' ὅτι δυσήνιος νουθεσίαις; ἀλλ' ὅτι ἔξωθεν παρρησίαν; Η ταῦτα μὲν οὐχί· ὅτι δὲ κακοήθης; ὅτι βάσκανος; ὅτι χρηματιστής; Αλλὰ τί πρὸς θεῶν;

XVII. 114. C. D.

XVI. Πῶς δ' ἂν ἔτι τῆς ἀχρηστίας τῶν φιλοσόφων ἐκελεύομεν αἰτιᾶσθαι τοὺς μὴ χρωμένους, εἰ καλούμενος εἰς προστασίαν τῆς θρεψαμένης με πόλεως (5) ὑπὸ ἀνδρὸς θεῖον ἔρωτα ἐρασθέντος φιλοσοφίας, μὴ συνεξώρμησα; Εγώ σοι Πλάτωνα παρέξομαι μαρτυροῦντα, ὅτι τοῖς ἐκείνου νόμοις ἀκολουθῶν εἶξα τῷ Βασιλεῖ. Ον γὰρ ἐν τοῖς συγγράμμασι αἰτεῖ βασιλέα παρὰ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις

(1) Platonis iurgium cum Dionysio seniore videsis apud Laertium Lib. III. Segm. 18.

(2) Quam præclare Solon Pisistrati tyrannidi adversatus sit narrat Laertius Lib I. Segm. 49. et seqq.

(3) De Musonio philosopho stoico Tacitus Hist. III. 81. Hunc a Nerone relegatum in insulam narrat Philostratus in *Vita Apollonii* VII. 16.

XV. Recte Platoni non conveniebat cum Dionysio, qui Siciliam opprimebat. Recte Solon abhorrebat a Pisistrato, qui cives libertate spoliabat. Recte Neronem citharœdum aversabatur Musonius. Recte Domitianum furiosum vitabat Demetrius. Ast ego qua defensione adversus vituperantes uterer, nisi paruissem? An quod asper esset is qui invitabat? quod ferox, quod impervius sermoni, quod monitis immotus, quod libertatem dicendi non ferens? Quod si minus hæc, certe quod maligno ingenio, quod invidus, quod avarus? Sed quod horum vitiorum per Deos in illo est?

XVI. Iam quomodo inutilitatis insimulandos censerem eos philosophos, qui rempublicam non attingunt, si vocatus ad regimen urbis nutricis meæ a viro qui miris amoribus philosophiam prosequitur, non adcurrissem? Ego tibi Platonem testem sistam, quod eius legibus obtemperans morigerum Imperatori memet exhibui. Quem enim ille in suis scriptis postulat a Diis regem generi hominum,

---

(4) Hic videtur Demetrius ille cynicus a Vespasiano in insulas relegatus, teste Svetonio *Vesp.* 13.

(5) Etiam in Orat. XVII. p. 214. C. ait Themistius se educatum Cpoli.

νέον, εὐμαθῆ, μεγαλοπρεπῆ, μεγαλόφρονα (1)· καὶ εἰ μὴ τοὔνομα λέγει, τοῦτον φησὶ, καὶ τοῦτον εὔχεται ἐπιφανῆναι· οὐ γὰρ ἄλλου οἰκειότερα τὰ γνωρίσματα. Εἶτα ὃν μὲν εὔχεται οὗτος ἐστὶ, τυχὼν δὲ τῆς εὐχῆς οὐκ ἂν ἥρπασε τὴν κοινωνίαν; Καὶ πῶς οὐκ ἀλλότριον Πλάτωνος, ὃν λίαν ζητεῖ, φανέντα μὴ χρῆσθαι; Επὶ τίνος ἂν μᾶλλον τοὺς νόμους οὓς ἔγραψεν ἐβεβαιώσατο; Επὶ τίνος ἂν ἐκφανέστερον ἄριστα
III. 48. B. XVI. 208. A. ἔδειξεν εἰρημένον τὸ, πειθοῖ μᾶλλον ἢ φόβῳ χρηστέον ἐπὶ τῆς μεγίστης ἀρχῆς; καὶ τὸν σίδηρον ὡς ἥκιστα παραληπτέον; Ταῦτα μέν τοι ὁρῶμεν ὁσημέραι καὶ ἀκούομεν. Οὐκ οἰμωγὴ ἐξελήλαται τῶν ἀρχείων; οἱ δήμιοι δὲ, ὄνομα φροῦδον. Τὸ δὲ ἐπιδεικνῦναι καὶ φαίνειν καὶ προσαγγέλλειν, οὐ συνετὰ ῥήματα ἤδη.

XVII. Δέδοικε δὲ οὐδεὶς οὐ παλαμναῖον λογιστὴν, οὐκ ἀλιτήριον ἐκλογέα, οὐ τοὺς καταράτους πευθῆνας, οὐ τοὺς κακῶς βλέποντας ὀφθαλμούς. Διαθρυλλεῖ τε ἡμῶν τὰ ὦτα, ὁδὶ μὲν ἐπανῆκεν ἐκ τῆς φυγῆς, τόνδε τοῦ νόμου θανατοῦντος ἐξήρπασεν, ὁδὶ δὲ ἐκομί-
XV. 190. B. 192. D. XIX. 227 D. σατο τὰς οἰκίας, τῷ δὲ τροφὴν ἐτήσιον

(1) Platonis locum, quem heic et Orat. XVII. p. 215. B. Themistius ad Theodosium trahit, idem pari laudandi studio ductus recitaverat

iuvenem scilicet, docilem, splendidum, excelsa mente præditum, hic, si nomen tantum adiungeret, Theodosius est quem ille optat exoriri: neque enim alius potiora indicia præfert. Quod si quem ille exoptat hic est, voti compos factus nonne sibi eius consuetudinem protinus vindicaret? Quomodo enim non abhorret a Platone, quem vehementer quærit, eo invento non uti? Sub quo videlicet rege leges a se conditas vehementius firmaret? Sub quo rege evidentius ostenderet, optime se monuisse, in summo imperio non tam metum quam suasionem esse adhibendam, et gladium quam minime usurpandum? Atqui hæc quotidie et spectamus oculis et aure percipimus. Nam luctus abest a prætoriis, et carnifices nomen inane sunt: tum vocabula delatio et accusatio et indicium notione omni iam prope carent.

XVII. Nemo iam veretur cruentum quæstorem, vel sceleratum exactorem, vel execrandos exploratores, vel denique limos oculos. Rumor autem ad aures nostras sæpe eiusmodi accidit: hic ab exilio reversus est, ille suos lares recepit, alium Imperator legitima morte damnatum liberavit, alii annuum

olim de Constantio Orat. III. p. 46. A. et IV. 62. A. nec non de Valente Orat. VIII. pag. 105. B.

ἐχορήγησε, τῷ δὲ συνέδωκε (1) θυγατέρας, τῷ δὲ ξυνέτισε χρέος ἀναγκαῖον. Καὶ παρὰ μὲν Πέρσαις καὶ τοῖς πάλαι προὔκειτο δωρεὰ τῷ καινὴν ἡδονὴν ἐξευρόντι· βασιλικὰ δὲ προτιθήσεται ἆθλα τῷ καινὴν εὐεργεσίας ἀφορμὴν παρασχομένῳ. XVI. 212. C. XIX. 227. D. Τί δ' ἂν καινότερον χρυσοῦ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐκ τῶν ταμείων ἐπανιόντος πρὸς τὸν ἀδίκως εἰσπεπραγμένον (2). Τοῦτο γὰρ οὐκ ἤνεγκε τὸ ἄκουσμα ὁ πολὺς αἰών. Ἀλλ' ἦν ἂν ὑπόστροφος ἡ ζημία τοῖς ἠδικημένοις. Τὸ δὲ καὶ τοῖς χρήσασθαι δεηθεῖσι δοῦναι δωρεὰν, καὶ πλειονός γε δοῦναι δωρεὰν ἢ ὅσῳ χρῆσθαι ᾔτησε, καὶ προσέτι γε ἀφανίσαι τὴν αἴτησιν, ὅπως ἂν αὐτογνώμων ἡ δωρεὰ νομισθῇ (3), τίνα Ἀλκιβιάδην οὐχ ὑπερβαίνει; τίνα Κίμωνα (4) οὐκ ἀποφαίνει σμικρύνειν (5);

XVIII. Ἀλλ' ἐγώ γε ὁρῶν τουτουσὶ τοὺς νεανίσκους καί τοι μὴ συγχωρούσης τῆς ὑποθέσεως τοῖς καθέκαστον ἐνδιατρίβειν, οὐχ οἷος τέ εἰμι σιγῇ παρελθεῖν. Παῖδες ὀρφανικοὶ, καὶ θυγατέρες οἰκίας εὐδόξου πατρῴας, καὶ ταύτην οὐκ ἔχουσιν οὐ δίκην διδόντες, ἁπάντων ἐστερημένοι τῶν ὄντων, καὶ πρὸς ἀλλοτρίας θύρας κεχηνότες διήντλησαν τοσούτους ἐνιαυτοὺς, ὥστε ἐν ταῖς συμφοραῖς ἀνδρωθῆναι. Ἐπιφανέντος

(1) Ita Cod. pro συνεξέδωκε.

(2) Cod. εἰσπεπραμένον.

(3) Hæc de Theodosio prædicat Themistius etiam Orat. XVI. 212. C–D. et XIX. 227. C–D. Adde et Rufinum Hist. Eccl. XI. 19.

victum suppeditavit, alii filias dotavit, alium ære alieno, quo premebatur, expedivit. Et apud Persas quidem aliosque veteres præmium erat propositum, siquis novam voluptatem excogitasset: nunc regia dona dabuntur ei, qui novam benefaciendi occasionem obtulerit. Quid enim magis novum quam ex fisco aurum redire eôdem unde venerat iniuste exactum? Id longo abhinc tempore inauditum erat. Sed enim iniuria iure meritoque revocanda est ab oppressis; esto. Agevero donare iis qui rei usum tantummodo poscunt, multoque amplius donare quam illi mutuum accipere postulaverant, et præterea prævertere etiam preces, ut spontaneum donum videatur; quem, inquam, Alcibiadem hæc non superant? quem Cimonem non extenuant?

XVIII. Verum ego hos videns adolescentulos, quamvis propositum orationis meæ non sinat me singulis immorari, silentio præterire non possum. Pueri orbi et filiæ domûs illustris, patriis laribus immerito amissis, omnium expertes bonorum, et alienis ianuis inhiantes tot annos exegerunt, ut in calamitatibus ad virilem pæne ætatem devenerint. Apparente autem eis

(4) Cod. *σίχωνα*. Alcibiadis liberalitatem memorat etiam Nepos in eius *Vita* capp 1. et 3. Cimonis item in eius *Vita* cap. 4.

(5) Cod. *σμικρίνην*.

XI. 88. D. δὲ αὐτοῖς τοῦ Βασιλέως ὥσπερ ἐκ μηχανῆς,
ἅπαντα τὰ δεινὰ ἀφανῆ. Οὐκέτι μὲν ἀπά-
XV. 194. C. τορες, οὐκέτι δὲ ἐνδεεῖς, οὐκέτι δὲ ἰδιῶται.
Καὶ ἆρα τούτους εἴασεν εὐπαθεῖν τὰ πατρῷα
κομισαμένους, ὧν δὲ ἀφελόμενος ἀπέδωκε,
τούτους συνεχώρησεν ἀνιᾶσθαι; Οὐδαμῶς· ἀλλ'
ἐπρίατο τὴν φιλανθρωπίαν, ἀπηρίθμησε χρυ-
σίον τῆς εὐσεβείας· ὠνήσατο παρὰ τῶν ἐχόντων
ὡς ἰδιώτης, ἐδωρήσατο τοῖς ἀπολωλεκόσιν ὡς
βασιλεύς. Καὶ νῦν ἀμφότεροι πλουτοῦσιν ἀμώ-
μητον πλοῦτον, οἱ μὲν κομισάμενοι τὰ ἑαυ-
τῶν, οἱ δὲ ἀνθ' ὧν εἶχον κτήματα ἀδίκως,
δικαίως χρυσὸν πολὺν κεκτημένοι.

XIX. Οἶδα ἐγὼ πολλοὺς Βασιλεῖ (1) καὶ
ἀχαρίστους φανέντας ὑπὲρ ὧν ἔτυχον ἀγαθῶν
τὴν εὔνοιαν μὴ ἐπανιόντας. Καί τοι γε ἀλ-
γεινότατον τῷ πεποιηκότι καλῶς ἡ παρὰ τοῦ
πεπονθότος ἀγνωμοσύνη. Ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ὑπὸ
τοιούτου πλημμελήματος ὁ πάντα ἄτρωτος
XV. 194. A. XIX. 228. D. οὗτος ἐτρώθη· ἀλλ' ἐπαντλεῖ ἐκ τοῦ αὐτοῦ
πίθου (2) καὶ τοῖς ἔθεσι (3) μὴ δυνάμενος. Ἀλλ'
VIII. 110. D. ὅπερ εἶπον λόγος με ἐκ λόγου παραλαμβάνων
ἐξάγει τῆς ὑποθέσεως. Οὐ γὰρ ἀπαριθμήσασθαι

---

(1) Cod. βασιλεῖς.

(2) In Iovis aedibus dolia duo collocat Homerus *Iliad.* ω. 527. quorum in altero bona in altero mala fata continentur. Id Homero aliisque poetis vitio vertit Plato *de Rep.* II. non procul a fine. Iamvero et Themistius Platoni in primis addictus negavit non semel prope Iovis

Imperatore tamquam ex theatrali machina, molestiæ omnes evanuerunt. Nulli pupilli, nulli egentes, nulli viles. Numquid vero hos voluit esse felices patriis bonis receptis, a quibus autem idcirco abstulerat ut dominis redderet, eos angi sivit? Nequaquam: sed emit ipsam occasionem benefaciendi, pietatisque causa exercendæ argentum numeravit: emit ab habentibus tamquam si esset privatus, donavit iis qui amiserant uti rex. Et nunc iustis divitiis utrique fruuntur, alii suis obtentis, alii, pro re inique possessa, multa vi auri locupletati.

XIX. Novi ego plures erga Imperatorem ingratos fuisse, neque pro acceptis beneficiis benevolentiam retulisse. Quamvis autem molestissimus accidat benefacienti ingratus animus eius qui accepit, attamen ne ab isto quidem crimine hic invulnerabilis sauciatus est: haurit enim ex eodem pietatis fonte etiam ille quem sui mores merito arcerent. Sed enim, quod superius dixi, sermo alius ex alio me extra propositum rapit. Neque enim

---

sui Theodosii thronum duo illa dolia inveniri, unumque tantummodo esse adfirmavit beneficiis et felicitate plenum. Vide Oratt. XV. p. 194. A. XIX. 228. D. Ad eam igitur sententiam et huius Orationis locus referendus est.

(3) Cod. ἔτεσι.

βουλόμενος τοὺς ἐπαίνους τοὺς Αυτοκράτορος εἰσελήλυθα, ἀλλὰ καὶ ταύτῃ δείξων ἐμαυτὸν εὖ βεβουλευμένον, ὅτι τοιούτῳ Βασιλεῖ κοινωνῶν τοιαύτης ἀρχῆς οὐ κατήγαγον φιλοσοφίαν ἀλλ' ἐπῆρα.

XX. Ως ἔγωγε τὴν μὲν Σωκράτους πρυτανείαν ἐῶ, ὅτι κλῆρος αὐτὴν ἐδίδου καὶ οὐ ψῆφος ἐξητασμένη. Πρὸς δὲ τὸν Αρριανὸν καὶ τὸν Ρουστικὸν θαρσῶν ἂν διαγωνισαίμην τῆς χειροτονίας ἕνεκεν ἀρετῆς. Οταν γὰρ ἴδω τοσοῦτον τὴν Βασιλέως πραότητα δυνηθεῖσαν, ὅσον οὐκ ἐδυνήθη τὰ ὅπλα σύμπαντα τῆς Ρωμαίων ἀρχῆς· καὶ Σκύθας (1) τουτουσὶ τοῖς μὲν δύο στρατοπέδοις οὐκ εἴξαντας προσκαθημένων τῷ τε ἑῴῳ καὶ τῷ ἑσπερίῳ, οὐδὲ τοῖς ἐκ Τίγρητος ὁμοῦ καὶ Αρραβίδος συνδραμοῦσιν, ὑποκύπτειν δὲ μόνῃ φιλανθρωπίᾳ βεβουλευμένους·

XXI. Επαινῶ τὸν Εὐριπίδην τὴν ἀγαθὴν
I. 2. B. Π. 37. A. XV. 191. A. XVI. 212. D. βουλὴν τῶν πολλῶν χειρῶν προτιμῶντα (2)· μακαρίζω δὲ τοὺς αὐτοκράτορας, οἷς τοιουτοτρόπως ἐπιγραφήσεται, οὗ μηδεὶς ἐκοινώνησε στρατιώτης (3). Φιλοτιμοῦμαι δὲ πρὸς τὸν

(1) Nempe *Gothos* quos *Scytharum* nomine semper denotat Themistius.

(2) Locum poetæ recitat ipse Themistius Orat. XVI. p. 207. D. Σοφὸν γὰρ ἓν βούλευμα τὰς πολλὰς χέρας νικᾷ.

(3) Hanc quoque sententiam petit Themistius ex Euripidis *Andromacha* v. 694. et seqq.

veni huc laudes Imperatoris enumeraturus, sed potius ostensurus recte me deliberavisse, qui cum hanc præfecturam sub tanto Principe admisi, philosophiam non depressi sed extuli.

XX. Quare iam omitto quod Socrates prytanin egerit, quia sors eum creavit, non deliberatum suffragium. Cum Arriano autem et Rustico ausim contendere de gloria electionis virtutis ergo. Porro autem cum video, mansuetudinem Principis id potuisse, quod arma universa romani imperii frustra molita sunt, et hos Scythas duobus quidem exercitibus non cedere Imperatorum Orientis et Occidentis, neque concurrentibus simul a Tigri et Arabia, sed uni malle humanitati obtemperare;

XXI. Laudo Euripidem, qui bonum consilium multis manibus præfert: beatos existimo imperatores, quibus huiusmodi inscriptio poni potest: Hic gloriæ suæ neminem socium habet militem. Ambitiose denique certo cum

---

Οταν τροπαῖα πολεμίων στήσῃ στρατὸς,
Οὐ τῶν πονούντων τοὖργον ἡγοῦνται τόδε,
Αλλ' ὁ στρατηγὸς τὴν δόκησιν ἄρνυται.
Quum exercitus statuit trophæa de hostibus,
Non creditur hoc opus esse laborantium militum
Sed imperator victoriæ gloriam refert.

*Αντωνῖνον· ἐκεῖνος ὕδωρ ἐπηγάγετο ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ δίψει τῆς φάλαγγος πιεζομένης* (1), *αὐτὸς
XIV. 181. B. XVIII. 219. B. δὲ ἔσβεσας φλόγα τοσοῦτον μέρος τῆς γῆς
ἐπινεμηθεῖσαν. Καὶ νεφέλαι μὲν ὑπήκουσαν
καὶ Λυδῶν ποτε Βασιλεῖ προσευξαμένῳ* (2)· *Βάρ-
βαροι δὲ ἐν ἀκμῇ τοῦ κρατεῖν οὐδενὶ πώποτε
ἐδουλώθησαν, ἀλλὰ τῆς μὲν φάλαγγος ἡμῶν
κατεθρασύνοντο, τῆς δὲ ἀρετῆς τοῦ Βασιλέως
ἑάλωσαν· καὶ προσάγουσιν ἑαυτοὺς ἐθελοντὰς,
αἰχμαλώτους, καὶ νῦν τῷ σιδήρῳ τεθρασηκ-
XIV. 181. A. κότες. Ὥσθ' ἁπάντων γέγονας εἷς ἀνὴρ ἀντὶ
Θρακῶν, ἀντὶ Κελτῶν, ἀντὶ Ἰλλυριῶν, ἀνθ'
ὅπλων, ἀνθ' ἵππων, ἀντὶ τῆς ἄλλης παρα-
σκευῆς, ἀντὶ τῶν δυσβάτων ποταμῶν.*

XXII. *Ἐκεῖνα πολλὰ ἡμῖν τὰ κομψεύματα
XVI. 207. A-D. διελήλεγκται· μόνη δὲ ἀντέσχεν ἀήττητος ἡ
σὴ βουλὴ καὶ ἡ γνώμη, μεθ' ἧς καλλίονα
ἐνίκησας νίκην, ἢ εἰ τοῖς ὅπλοις κρείττων
211. B. ἐφάνης. Οὐ γὰρ ἀνῄρηκας τοὺς ἀδικήσαντας,
ἀλλ' ἐκτήσω· οὐδ' ἐζημίωσας γῆν, ἀλλὰ προ-
σείληφας τοὺς γεωργήσοντας· οὐδὲ κατεφό-
νευσας ὥσπερ θηρία, ἀλλὰ τὴν ἀγριότητα
αὐτῶν κατεκήλησας· ὥσπερ εἴτις λέοντα ἢ*

---

(1) In Oratione etiam XV. p. 191. B. dicit id Themistius aperte de Antonino, addito insuper cognomento *Pii*: quare et heic *Pium* a Themistio intellectum puto, qui error est. Illud enim miraculum M. Aurelio contigisse constat. Et quidem, quod attinet ad Antoninum Pium, alium Themistii errorem paulo superius (p. 30. n. 1.) coarguimus.

Antonino: hic enim aquam de cælo provocavit sitienti phalangi, tu vero ignem extinxisti, qui tantam orbis partem absumebat. Et nubes quidem etiam regi Lydorum olim oranti morem gesserunt; Barbari autem favente victoria nemini cessissent, sed adversus nostram phalangem efferebantur, donec regiæ virtutis admiratione capti sunt: et nunc denique sistunt se ipsi captivos, qui nuper ferro confidebant. Quare tu unus vir bellator es pro Thracibus, pro Celtis, pro Illyriis, pro armis, pro equis, pro reliquo apparatu, pro imperviis fluminibus.

XXII. Illam nos pompam speciosorum nominum iam aure respuimus; unum præponderat tuum invictum consilium atque sententia, qua pulchriorem patravisti victoriam, quam si armis superior fuisses. Non enim sustulisti eos qui te iniuriâ violaverant, sed acquisivisti: neque punivisti regionem, sed agricolas comparasti: neque denique hostes ut feras interemisti, sed eorum ferociam demulsisti. Veluti siquis

---

(a) Crœsus captus a Cyro et rogo impositus ut vivus cremaretur servatus est primum quidem Cyri pœnitentia, tum etiam a nubibus, quæ repente contractæ ingentem pluviam effuderunt in ignem, quem frustra Cyri satellites extinguere satagebant. Vide Herodotum I. 86-87.

πάρδαλιν ἐγκαθείρξας ἐν δικτύοις, μὴ καταστφάξειεν, ἀλλὰ φορτηγεῖν ἐθίσειε. Καὶ νῦν
VII. 87. A. προσίασιν οἱ πῦρ πνέοντες, οἱ τοῦ Αννίβου (1) χαλεπώτεροι Ρωμαίοις, ἥμεροι καὶ χειροήθεις
XVI. 210. C. αὐτοῖς ὅπλοις ἐπιτρέποντες ἑαυτοὺς, εἴ τε γεωργοῖς αὐτοῖς ἐθέλει χρῆσθαι Βασιλεὺς ἢ στρατιώταις (2). Καὶ τοσούτων καὶ τηλικούτων ἀδικημάτων ἡ σύνεσις αὐτοὺς οὐ δεδίττεται, οὐδὲ απιστίαν ἐμποιεῖ τοῦ φειδοῦς τεύξασθαι καὶ φιλανθρωπίας ὑπὸ τῶν τὰ ἔσχατα ἠδικημένων. Αλλ' ἡ Βασιλέως πραότης ἐχεγγυωτέρα αὐτοῖς πρὸς ἀσφάλειαν ὧν ἑαυτοῖς συνεγνώκασιν.

XIII. 176. D. 177. A. XXIII. Οὕτω φασὶ καὶ τοὺς γίγαντας οἱ ποιηταὶ τῷ μὲν Αρει καὶ τῇ Ενυοῖ καὶ τῷ κεραυνῷ τοῦ Διὸς καὶ τοῖς Θεοῖς ἀνταίρειν μέχρι πολλοῦ καὶ ἀντέχειν. Φανέντων δὲ τοῦ Απόλλωνος καὶ τοῦ Ερμοῦ νέων Θεῶν καὶ καλῶν καὶ ἐρασμίων, τοῦ τόξου μὲν τῶν βελῶν (3) μὴ δεηθῆναι, θελχθῆναι δὲ ὑπὸ τῆς ῥάβδου καὶ τῆς κιθάρας (4). Τοιαῦται γὰρ αἱ νίκαι τῆς εὐσεβείας, οὐκ ἀνελεῖν, ἀλλὰ βελτίω ποιῆσαι τὸν ἠρτημένον.

---

(1) Cod. κνίβα.

(2) Ita et Pacatus in Paneg. Theodosii cap. 22. *Dicamne ego receptos ad servitium Gothos, castris tuis militem, terris sufficere cultorem?*

(3) Ita Cod. nisi mavis emendare καὶ τῶν βελῶν.

leonem aut pardalim captos retibus non occideret, sed ferre onera consuefaceret. Itaque nunc accedunt illi ignem spirantes, illi adversus romanum nomen asperiores Hannibale, mites et cicures cum ipsis armis semet tradentes, sive agricolis ipsis velit uti Imperator sive militibus. Tot vero tantarumque iniuriarum conscientia eos non terret, neque spe deiicit veniæ clementiæque impetrandæ ab iis, quibus summam perniciem moliti sunt. Quippe Principis pietas multo securius apud ipsos impunitatem criminum spondet, quorum sibi conscii sunt.

XXIII. Sic poetæ aiunt gigantes alium Marti alium Bellonæ et Iovis fulmini restitisse diu atque certasse. Verum apparentibus Apolline et Mercurio iuvenibus Diis et pulchris et amabilibus, non opus fuisse adversus gigantes sagittifero arcu, sed virga et cithara esse delinitos. Hæ nimirum victoriæ pietatis sunt, si de medio non tollas sed meliorem efficias eum qui victus est.

---

(4) Pugna gigantum cum Numinibus ærea imagine expressa visebatur e regione curiæ Cpolitanæ, teste Themistio Orat. XIII. p. 176 D. Iamvero de amore quem Iupiter uni e gigantibus immisit legendus Apollodorus *Biblioth.* I. 6.

XXIV. Δεῦρ' ἴτε ὦ Θρᾶκες, ὦ Μακεδόνες
XVI. 210-211. ἐμπλήσθητε ἀπίστου θαύματος· Σκύθας ὁμωρ-
οφίους ἡμῶν καὶ ὁμοσπόνδους καὶ συνεορτά-
ζοντας τὰ καθ' ἑαυτῶν ἐπινίκια(1). Οὐκ ᾔδεσαν,
ὡς ἔοικεν, οἵῳ ἵλεῳ (2) περιπεσόντες ταῖς ἄρ-
κυσιν ἐνσχεθήσονται. Αλλὰ τὰ ἄμαχα παρὰ
XIV. 181. B. XVI. 206. D. Ρωμαίων τὸν Αἷμον (3) ὑπελάμβανον καὶ τὸν
Εβρον (4) καὶ τὰς Θετταλικὰς δυσχωρίας, ἃς δι-
κάζονται· αὐτοὶ δὲ (5) οὐ σὺν πολλῷ πόνῳ τοῖς
θείοις ἐρύμασιν ἐνεσχέθησαν, εὐσεβείᾳ δικαιοσύ-
νῃ πραοτήτι φιλανθρωπίᾳ. Εξιτε οὖν ἤδη θαρ-
σοῦντες ἐκ τῶν τειχισμάτων· ὥρα ὑμῖν (6) τὰς
ἐπάλξεις ἀπολιποῦσι βοῶν καὶ ἀρότρων ἐπιμε-
XVI. 211. B. λεῖσθαι, καὶ δρεπάνας θίγειν ἀντὶ ξιφῶν καὶ
XI. 150. C. XVI. 212. B. ἀκοντίων. Ανέῳκται δὲ ἤδη καὶ τοῖς ὁδοιπο-
ροῦσιν ἡ γῆ, καὶ πλεῖν οὐκ ἀνάγκη τὴν θά-
λασσαν τοῦ βαδίζειν οὔσης ἀδείας. Σταθμοὶ
δὲ ἐγείρονται καὶ ἱπποστάσια καὶ ἐπαύλεις,
καὶ τῇ πάλαι καταπυκνοῦνται ῥᾳστώνῃ. Με-
VIII. 111. A. ταπέπτωκε δὲ εἰς αἰθρίαν ἐξαίφνης τοσαύτη

---

(1) Intellige pacem, quam operâ Saturnini ducis cum Gothis iniit Theodosius anno Ch. CCCLXXXII. Ea sic memoratur in Marcellini Comitis Chronico: *Antonio et Syagrio Coss. Hoc anno universa gens Gothorum, Athanarico rege suo defuncto, romano sese imperio dedit.* Quare anno sequenti in suis quinquennalibus Theodosius Saturninum consulem renunciavit: cuius consulatus laetitiam Themistius Oratione (XVI.) celebravit, quam qui leget, accuratam huius pacis descriptionem non desiderabit.

XXIV. Agite nunc, o Thraces o Macedones, incredibilem haurite animo admirationem: Scythas nobis esse contubernales et socios et nobiscum victorias de se partas celebrare. Nesciebant, ut quidem videtur, in quam clementiam incidentes retibus capiendi forent. Et ipsi quidem inexpugnabiles Romanis Hæmum et Hebrum et angustias Thessalicas, quas petebant, pervaserunt; deinceps vero sine gravi labore divinis quodammodo munitionibus pietate iustitia mansuetudine humanitate irretiti sunt. Exite nunc alacres e castellis: iam decet, desertis turribus, boum et aratri curam gerere et pro gladiis et iaculis falces acuere. Patet nunc et viatoribus terra, neque opus est maritimo itinere uti, quum terrestria tuta sint. Stabula eriguntur et equorum stationes et diversoria et antiquo otio complentur. Versa est in sudum repente tam nimbosa procella

---

(2) Codex habet λεῶ. Sed enim emendandum ἵλεω putavi, exemplum secutus H. Stephani et Petavii qui ad Themistii Orat. IV. p. 53. C. idem faciendum censuerunt: quo item in loco miratus sum duos etiam codices Ambrosianos æque esse corruptos; alter enim habet λεῶ, alter λεὼ.

(3) Cod. ἐμὸν.

(4) Cod. εὖρον.

(5) Videbatur addendum αὐτοὶ δὲ quod a Codice abest.

(6) Cod. ἡμῖν.

χαλάζης νεφέλη καὶ τρικυμία χειμῶνος εἰς γαλήνην, οὕτως ἡσυχῇ οὕτως ἀψοφητὶ, ὥστε τὸ πράγμα αἰνίγματι προσεοικέναι. Ων γὰρ πολεμοῦντες οὐκ ἐκράτησαμεν, τούτους ὅπλα καταθέμενοι παραστησάμεθα. Καὶ τέως μὲν ἠριθμοῦντο (1) πρὸς ὁπόσους παραταξόμεθα,
X. 139. c. νῦν δε ἀριθμοῦμεν ὁπόσων ἐσόμεθα κύριοι. Καὶ τότε μὲν ἐδυσχεραίνομεν εἰ πολλοὶ, νῦν δὲ ἀγανακτοῦμεν εἰ μὴ πολλοί.

XXV. Σκόπει τοίνυν ὅσῳ βασιλικώτερος Θεοδόσιος τοῖς λυπήσασι προσήνεκται, ἢ ὁ Πελοπίδης τὲ καὶ Ατρείδης καὶ εὐρυκρείων Αγαμέμνων ὁ παρ' Ομήρῳ. Εκεῖνος ἐπιτιμᾷ τὸν Αδελφὸν μαλαττόμενον πρὸς τὸν ἱκέτην (2), καὶ πικρὰν οὕτως εὐχὴν προσεύχεται καὶ βαρβαρικὴν, μηδένα τῶν Τρώων διαφυγεῖν, μηδ' ὅντινα γαστέρι μήτηρ κοῦρον ἐόντα φέρει, μηδὲ τοσοῦτον διαφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τοὺς οὔπω τεχθέντας ἀπολέσθαι πρὸ τοῦ γενέσθαι. Ημεῖς δὲ πρὸς τοὺς ἱκέτας παιδοτροφοῦμεν αὐτῶν τοὺς υἱοὺς, καὶ νυμφοτροφοῦμεν τὰς θυγατέρας, οὐχ ὡς Σκύθας μισοῦντες ἀλλ' ὡς ἀνθρώπους φειδοῦς ἀξιοῦντες. Εχει γὰρ οὕτως. Οστις μὲν ἄχρι παντὸς ἐπέξεισιν αὐθαδισαμένοις τοῖς βαρβάροις, οὗτος Ρωμαίων μόνον ἑαυτὸν βασιλέα ποιεῖ. Οστις δὲ κρατεῖ

(1) Ita cod. ἠριθμοῦντο.

et decumana hiems in tranquillitatem, idque adeo sensim et tacite ut res miraculo similis videatur. Quos enim pugnando non vincebamus, hos depositis armis subiecimus. Et hactenus quidem supputabatur contra quot in aciem prodiremus, nunc quot nobis parebunt: et olim moleste ferebamus quod multi essent, nunc dolemus nisi multi sint.

XXV. Considera igitur, regius animus Theodosii in hostes suos quantopere præcellat Pelopidi et Atridi et summo regi Agamemnoni quem canit Homerus. Ille Fratrem obiurgat, qui erga supplicem flectebatur: et acerbas adeo barbaricasque fundit preces, nequis Troianorum necem effugiat, nequis evadat, ne si adhuc quidem gestetur matris in utero; sed ante pereat quam in lucem effusus sit. Nos autem supplicum filios mares feminasque alimus, neque uti Scythas odimus, sed uti homines venia impertimur. Sic autem se res habet, ut qui contumaces barbaros constanter persequitur, is Romanorum tantummodo se regem probet. Qui autem patrata victoria

(a) Iliad. ζ. 54. et seqq.

μὲν, φείδεται δὲ, οἶδεν ἑαυτὸν βασιλέα πάντων
ἀνθρώπων. Καὶ τοῦτον ἄν τις ἐν δίκῃ προσείποι
X. 131. B-C. τὸν φιλάνθρωπον ἀληθῶς. Τῶν δὲ ἄλλων Κῦρον
μὲν φιλοπέρσην καλοῖ, ἀλλ' οὐ φιλάνθρωπον·
Ἀλέξανδρον δὲ φιλομακεδόνα, ἀλλ' οὐ φιλάν-
θρωπον· Ἀγησίλαον δὲ φιλέλληνα, τὸν δὲ Σε-
βαστὸν φιλορώμαιον, ἄλλον δὲ ἄλλου γένους
ἢ ἔθνους ἐραστὴν οὗ καὶ βασιλεὺς ἐνομίσθη.
I. 6. B. φιλάνθρωπος δὲ ἁπλῶς καὶ βασιλεὺς ἁπλῶς,
ὁ τοῦτο ζητῶν μόνον εἰ ἄνθρωπος ὁ χρήζων
ἐπιεικείας· καὶ μὴ εἰ (1) Σκύθης ἢ Μασαγέτης,
ἢ τὰ καὶ τὰ προηδίκησε. Τοῦτο γὰρ εἰ καὶ
8. A-B. δίκαιον, ἀλλ' οὐ (2) θεῖον καὶ ἀκόλουθον τῷ
μεγάλῳ ἡμῶν ὀνόματι τῆς θειοτήτος· ἀλλὰ
τῶν ἐρχομένων (3) χαμαὶ, οἷς καὶ ἐχθρόν τινα
εἶναι καὶ δυσμενῆ, οὐκ ἐπὶ ψόγον· καὶ τὸ
βλάψαι καὶ τὸ ἀντιβλάψαι καὶ τὸ παθεῖν
τι καὶ τὸ ἀντιποιῆσαι φέρει συγγνώμην
διὰ τὴν ἰσορροπίαν τῆς τύχης καὶ τῆς δυ-
νάμεως.

XXVI. Βασιλεῖ δὲ ᾧ τηλικαύτη πρὸς τοὺς
ἄλλους ἀνθρώπους ἡ ὑπεροχὴ, ὥστε μὴ δοκεῖν
ἀπάγουσαν ἔχειν τὴν κλῆσιν τῆς θειότητος,
9. D. οὔτε ἐχθρὸν ἀνθρώπων εἶναι θέμις οὔτε δυσ-
μενῆ· οὐ μᾶλλον γε ἢ ποιμένι προβάτων, ἢ

(1) Cod. καὶ εἰ μὴ.

(2) Abest a Codice οὐ.

parcit, is quidem omnium hominum se regem esse novit. Atque hic iure appellabitur vereque philanthropus. Alii vero dicentur, Cyrus, exempli gratia, philopersa, sed non philanthropus: Alexander philomacedo, non vero philanthropus: Agesilaus philogræcus, Augustus philoromanus: alius denique alius gentis aut nationis amator dicetur, in quam et regium dominatum exercuit. Sed enim diserte philanthropus, et diserte rex ille est qui hoc unum quærit, num sit homo qui clementia indiget: non vero utrum Scythes aut Massageta sit, aut hoc vel illud peccaverit. Id enim etsi iustum videtur, non est tamen cæleste neque dignum ea nobilitate qua utimur divinæ appellationis: quin est maxime proprium terrigenarum, quibus et esse hostem aliquem et infensum, non est vitio vertendum: itemque lædere et ulcisci, et pati et rependere propter æqualitatem conditionis et virium.

XXVI. Imperatori autem, cuius est tanta inter alios homines excellentia, ut non immerito divinis nominibus afficiendus videatur, neque quemquam hominum esse inimicum fas est neque iratum: non secus quam

---

(3) Ex Homero *Iliad. ε.* 442.

ἵππων ἱπποκόμῳ, ἢ βουκόλῳ βοῶν. Πολλῷ γὰρ
I. 10. C. εἶναι συγγενεστέραν τοῖς ἀρχομένοις ταύτην
ἀπέφηνε τὴν ἀρχὴν Σωκράτης ὁ Σωφρονίσκου.
Ὁ δὲ αὐτὸς οὗτος Σωκράτης ἀπεδέχετο καὶ
πρὸς τὸν θρυλλούμενον λόγον ὑπὲρ ἀνδρὸς δι-
καίου καὶ δὴ καὶ δικαιοσύνης, ὅτι μὲν δεῖ τοὺς
VII. 95. A. φίλους εὐποιεῖν, τοὺς δὲ ἐχθροὺς βλάπτειν·
τὸ μὲν ἥμισυ φυλάττων τοῦ λόγου, τὸ δὲ
ἥμισυ διορθούμενος. Τὸ μὲν γὰρ φίλους εὐ-
ποιεῖν, συνωμολόγει· τοὺς δὲ ἐχθροὺς οὐ
βλάπτειν ἀλλὰ φίλους ποιεῖν, τοῦτο δὲ ἐπα-
νόρθου (1).

XXVII. Εἰ μὲν οὖν τινα τῶν τοὺς τρίβωνας
ἠμφιεσμένων τούτου κατήκοον ἴσμεν, καὶ
τοῦτον ἐπαινεσόμεθα καὶ ζηλώσομεν· ὥς αὐτῷ
XX. 239. C. XXIII. 295 C. 296. B-C XXVI. 326. C. γε οὐκ ἐξεγένετο Σωκράτει ἀπόνασθαι τῆς αὐτοῦ
γνώμης· οὐδὲ ἐδυνήθη τὸν Μέλητα ἢ τὸν Ἄνυ-
τον ἢ τὸν Λύκωνα προσαγαγέσθαι (2). Βασι-
λέα μέν τοι γε ἴσμεν καὶ ὁρῶμεν ὁσημέραι
τοὺς μὲν φίλους εὐποιοῦντα καὶ ὅσαι ὧραι.
τοὺς δὲ ἐχθροὺς ὁλόκληρα γένη καὶ ἔθνη με-
τασκευάσαντα εἰς εὔνοιαν ἐκ δυσμενείας. Ὃν

---

(1) Vide sis Platonem *de Rep.* I. ubi inducitur Socrates in hanc sententiam acutissime disputans. Rei meminit et Iuvenalis Sat. XIII. 183. et seqq

Quantulacumque adeo est occasio, sufficit iræ.
Chrysippus non dicet idem nec mite Thaletis
Ingenium, dulcique Senex vicinus Hymetto,
Qui partem acceptæ sæva inter vincla cicutæ
Accusatori nollet dare.

pastori ovem, aut equisoni equum, aut bubulco bovem. Arctioribus enim vinculis dominatum regium copulatum cum hominibus ostendit Sophronisci filius Socrates. Et hic idem Socrates in celebrato sermone de viro iusto et iustitia assentiebatur benefaciendum quidem amicis, inimicis autem nocendum: ita tamen, ut priorem orationis partem tueretur, posteriorem emendandam censeret. Namque amicos iuvandos, vehementer confirmabat; inimicos autem demerendos potius quam ulciscendos censebat.

XXVII. Si quem philosophum igitur eius sententiæ studiosum novimus, hunc sane laudare atque imitari par est: neque enim vel Socrati contigit doctrinæ suæ fructum aliquem cernere: neque idem potuit Meletem aut Anytum aut Lyconem sibi conciliare. Imperatorem autem nostrum scimus immo cernimus quotidie et singulis horis amicis benefacere; hostes autem, gentes integras et nationes, ex odio ad benevolentiam convertere. Quem

---

Porro et ipsum Themistium inimicissimos suos beneficiis iuvisse ait Libanios Epist. 60.

(a) Hi fuerunt tres Socratis accusatores. Porro non Μέλητα sed Μέλιτον scribunt alibi Themistius ipse, Laertius in Socratis vita, Plato et Xenophon in eiusdem in Socratis Apologiis.

οὖν καὶ Σωκράτης ἐπαινεῖ καὶ Πλάτων θαυμάζει, παρὰ τούτου τοῦ Βασιλέως ἐγὼ κληθεὶς ἐπὶ τὰ κοινὰ μερίτης, καὶ προστατήσας θατέρου τῶν τῆς γῆς ὀφθαλμῶν (1) οὐκ ἐγενόμην, ὦ τᾶν, χθαμαλώτερος, οὐδὲ ἀποβέβληκα φιλοσοφίαν, ἀλλὰ προσείληφα ἐργασίαν.

XX. 239. D. 240. A. XXVIII. Ἀκούεις δὲ καὶ Ἡρακλέα τὸν τοῦ Διὸς ὅτι μὴ τῷ γινώσκειν ἀκριβῶς τοὺς περαν-
II. 33. A. τικοὺς λόγους καὶ τοὺς ἀπεράντους τοσοῦτος ἦν, ἀλλ' ὅτι ἐκώλυσε παρανομίαν, ὅτι μὴ συνεχώρησε τοῖς θηριώδεσι τῶν ἀνθρώπων χρῆσθαι τῇ φύσει (2). Κἀγὼ τοίνυν τὸν Ἰόλεων (3) ἐμιμησάμην, καὶ γέγονα χρόνον τινὰ ὑπουργὸς τῷ Καλλινίκῳ (4), καὶ τῆς κοινῆς ἑστίας ἐπεμελήθην. Οὐ περιείργασμαι, οὐδὲ ἔλαττον προσήκει τούτῳ ἔχειν, ἢ ἡ τοῖς ἀβακίοις ἐγκαρ-
VIII. 105. A. XIII. 1-5 C. XVII. 215. C. τερήσασα. Ἀλλὰ Πλάτων μὲν οὐκ ἀπῄει τρὶς διαπλέων ὑπὲρ Δίωνος τὸν Ἰώνιον (5); οὐδὲ Ἀριστοτέλης ὑπὲρ Σταγείρων πεφροντικὼς (6); οὐδὲ Καρνεάδης, οὐδὲ Κριτόλαος πρεσβεύοντες ὑπὲρ τῆς Ἀττικῆς (7);

---

(1) Nempe Urbis Cpolitanæ, quæ altera Roma fuit.

(2) In eamdem plane sententiam loquitur de Hercule Dionysius Halicarnassensis *Antiq rom.* Lib. I. cap. 41.

(3) Iolaus fuit Herculis laborum socius.

(4) Hercules dictus est etiam *Callinicus*, teste Suida.

(5) Semel quidem ad Dionysium Seniorem navigavit Plato, bis ad Iuniorem. Vide Laertium III. 18. 20. 23.

(6) Stagirorum instaurationem petiit a Philippo rege Aristoteles:

itaque et Socrates laudat et Plato miratur, ab hoc ego inquam Imperatore cum ad publica munera vocatus parui, et alteri orbis terræ lumini præpositus sum, non profecto, o bone, abiecte egi; neque philosophiam dimisi, sed ad opus pertraxi.

XXVIII. Audis enim et Herculem Iovis filium, non quod accurate quæstiones noverit, quibus concluditur aliquid aut nihil concluditur, adeo claruisse, sed quia crimina cohibuit, neque sivit efferatos homines ingenio suo uti. Ego item Iolaum imitatus sum, fuique aliquandiu adiutor Callinico, et communis annonæ curam gessi. Non frustra in republica versatus sum: neque hoc vitæ genus deterius habendum est, quam philosophia quæ abacis constanter adhæreat. Nonne et Plato ter pro Dione Ionium mare decurrit? Nonne Aristoteles pro Stagiris sollicitus fuit? Nonne Carneades et Critolaus pro Attica legationem obiverunt?

---

qua impetrata leges etiam oppido scripsit. Vide Laertium V. 4.

(7) Celebris hæc legatio venit Romam anno U. C. 599. Missi autem sunt ab Atheniensibus tres illius ætatis nobilissimi philosophi Carneades Academicus, Critolaus Peripateticus, Diogenes Stoicus ut ab senatu romano multæ, quæ populo Atheniensi propter Oropi vastationem inflicta fuerat, remissionem impetrarent. V. Cic. *de Orat.* II. 37. *Lucull.* 45. tum Gell. VII. 14. Macrob. *Saturn.* I. 5.

XVII. 214. B. XXIII. 298. A. XXXI. 352. D. XXIX. Ἐγὼ δὲ ὡς ἔοικε χαμαὶ πάλιν ἐκυ-
λινδούμην ἀπὸ τοῦ διαύλου τῆς ἑσπέρας καὶ
τῆς ἑώας ὃν διέδραμον ἤδη τὴν ἀγαθὴν δόξαν
τῆς πόλεως συμπεριφέρων. Οὐδὲ τὴν ἔναγχος
ἀποδημίαν ἐγὼ τὴν εἰς τὴν ἀοίδιμον Ῥώμην (1)
ἐξελοίμην ἂν τῶν πρεσβειῶν ἀριθμῶν (2). Ἐπρέσ-
354. C. βευον καὶ τηνικαῦτα πρὸς τοὺς ὑμετέρους πα-
τέρας, ὁμόνοιαν ταῖς πόλεσι πρυτανεύων, καὶ
ἐντίμους αὐτοῖς ὑμᾶς καὶ αἰδοίους ποιῶν. Ἃ
γὰρ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκεῖνοι πρὸς τοὺς Αὐτοκράτορας
ἐψηφίζοντο, κοινὴ τῆς πόλεως αὕτη σεμνότης.
XIII. 169. D. Καὶ εἰ μὴ φορτικὸς ὑμῖν ἔμελλον ἔσεσθαι τῷ
βαρυτάτῳ τῶν ἀκουσμάτων τοὺς ἐμαυτοῦ κα-
ταλέγων ἐπαίνους, ἀνέγνων ἂν ὑμῖν τῆς βουλῆς
ἐκείνης τὰς ἐκβοήσεις (3)· δι' ὧν καὶ τοῦτο
XXXI. 354. C. ἀπώνασθε ἂν μαθόντες ὁπόσῳ τῷ περιόν-
τι νικῶσι Ῥωμαῖοι τῷ σεμνύνειν καὶ τιμᾷν
ἀρετήν.

XV. 189. C. XXX. Μὴ οὖν ἀπρὶξ ἔχου τοῦ ῥήματος·
μηδὲ ὅτι Πλάτων ἐν πολιτείᾳ τοὺς ἀπὸ τῆς
θείας θεωρίας ΚΑΤΑΒΑΙΝΟΝΤΑΣ εἰς τὴν
ἀνθρωπίνην ὑποκορίζεται τούτῳ τῷ ῥηματίῳ (4),
οἷον καὶ μικρὸν πολιτεύεσθαι. Ἀλλ' ἐννόει τε

(1) Innuitur heic iter Romam susceptum a Themistio paulo ante hanc dictam Orationem. A quo itinere Cpolim redux Orator, creatus est praefectus Urbis, principatum quoque senatus simul gerens. Illud Themistii iter notavit etiam Harduinus ad Orat. XXXI.

(2) Decem legationibus se functum ait Themistius in Oratione XVII. p. 214. B. quam recitavit cum praefectus urbis creatus est.

XXIX. Ego autem, ut par erat, terrestri itinere quantum est spatii ab oriente ad occasum rursus decurri itemque inde regressus sum, quod alias præstiteram, vestræ urbis optimam famam circumferens. Neque sane nuperum iter ad inclytam Romam e numero legationum eximo. Legatus autem tunc etiam ad patres vestros profectus sum concordiam inter urbes conciliaturus, vobisque apud Romanos decus gloriamque comparaturus. Reapse quæ romanus senatus ad Imperatores decreta pro vobis misit, ea ad commune urbis decus redundant. Quod si gravis vobis non essem futurus molestissima recitatione laudum mearum, legerem utique vobis illius senatus adclamationes, ex quibus et hunc fructum perciperetis, cognoscendi scilicet, quantopere excellant Romani in extollendo honorandoque virtutem.

XXX. Ne igitur mordicus verbo inhæreas: neve quia Plato in Republica eos qui a divina contemplatione ad humana DESCENDUNT hac vocula vellicat, idcirco putes humile esse rempublicam administrare. Quin

---

(3) Laudum, quibus a Romanis cumulatus est, meminit Themistius etiam in Oratione XXXI. p. 354. C.

(4) Vide Platonem *de Rep.* VII. (edit. Ficini p. 694. et seqq.) ubi sæpe de divina theoria et humanis negotiis et philosophorum descensu.

XX. 236. A. ἄνω καὶ κάτω ὡς οὐχ ἁπλοῦν. Ἀλλ' Ἐπίκουρος
μὲν μικρὸς, καὶ ὅστις ζηλωτὴς Ἐπικούρου,
σαρκὸς ἡδονὴν τεθαυμακὼς (1). Πλάτων δὲ ἄνω
ἀεὶ, καὶ ὅστις ἕπεται Πλάτωνι, τὴν πρὸς Θεὸν
234. B. 240. C. ὁμοίωσιν μεταδιώκων. Ἡμεῖς δὲ ἐν μεταιχμίῳ
ἀγαπῶντες, εἰ ποτὲ μὲν ἄνω εἴημεν, ποτὲ δὲ
κάτω. Καὶ τὸ κάτω δὲ ἡμῶν οὐ παντάπασι
II. 32. D. XXXII. 243. D. κάτω ἐστὶν, ἀλλ' ἄνωθεν ἐξῆπται καὶ ἀπευ-
θύνεται (2).

---

(1) Hoc quoque dicitur in Palladam, quem vitæ solutioris fuisse, satis indicant plura eiusdem turpicula epigrammata in Anthologia.

(2) Ut hunc locum probe intelligamus, respiciendum est ad alium Themistii locum Orat. II. p. 32 D. ubi is ait, catenâ illâ, quæ apud Homerum (*Iliad.* Θ. 19.) a terra ad cœli usque fastigium extenditur, significari philosophiam, quæ similitudo quædam cum Deo sit.

Præterea hic locus est adscribendi epigrammatis Palladæ poetæ in Themistium, quod præcipuam occasionem huic Orationi componendæ dedisse videtur.

Ἄντυγος οὐρανίης ὑπερήμενος ἐς πόθον ἦλθες
Ἄντυγος ἀργυρέης, αἶσχος ἀπειρέσιον.
Ἦσθα ποτὲ κρείσσων· αὖθις δ' ἐγένου πολὺ χείρων·
Δεῦρ' ἀνάβηθι κάτω, νῦν γὰρ ἄνω κατέβης.

Quod tetrastichon ita Petavius ad Orationem XVIII. interpretatus est·

Fornice in ætherio residentem, argenteus ad se
Fornicis alterius proh pudor! orbis agit.
Qui melior fueras nunc peior factus, in imum
Ascende, in summum qui modo lapsus eras.

Iamvero ex huius ineditæ Orationis clausula, tum etiam ex capp. I. IX. X. XII. XIX. XXVII. patet omnino Themistium Palladæ versiculis

quaqua versus id consideres, stultum non videbitur. Epicurus utique humilis, et quisquis Epicuri assecla corporis voluptates affectat. At Plato excelsus semper, et quisquis item Platonem sequitur, similitudini cum Deo studens. Nos autem medio contenti sumus, si nempe modo excelsi modo humiles incedamus. Sed enim humile nostrum non prorsus humi repit, sed superne dependet et regitur.

---

respondere: quod ideo noto, quia hoc epigramma Themistio potius ipsi quam Palladæ tribuerunt Muretus ad Epist. Senecæ 68, Bandinius codd. græc. T. 2. p. 575. (qui et eo loco legit in primo versu ἐτερείμενος, et p. 366. legit in tertio versu κάτω pro ποτὲ) Brunckius in sua Anthologia T. II p. 404. III. 219. quibus tamen non adsentitur Iacobsius in sua repetita Anthologia T. X. p. 192. Certe præter argumentum quod ex hac nova Themistii Oratione eruitur, Anthologia etiam Planudea, consonantibus duobus eiusdem codd. Ambrosianis, illud epigramma Palladæ adscribunt. Porro contrarius error fluxit a falsa inscriptione seu scholio quo tetrastichon ipsi Oratori tribuitur, adstipulantibus etiam Themistii codicibus Ambrosiano G. 69. part. sup. et Mediceo apud Bandinium Tom. 3. p. 409. De qua inscriptione recole dicta a nobis superius p. 44. n. 1. Quum igitur Palladæ hoc epigramma nos certo vindicaverimus, ætas quoque ipsius poetæ, de qua Vossius (*Op. de Poetis græcis*) plane ambigebat, iam liquido constat, quoniam is anno Ch. CCCLXXXIV. in Themistium scribebat. Hactenus autem incerte admodum Brunckius eam ex iambis in Hypatiam (T. II. p. 430 III. 223) sibi collegisse visus erat. Illi quippe iambi anonymi sunt in Planudea, nec non in utroque sæpe a nobis laudato eiusdem Anthologiæ codice Ambrosiano.

ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

ΘΕΩΡΙΑ

ΕΠΙΤΑΦΙΟΥ ΕΠΙ ΤΩΙ ΠΑΤΡΙ (1)

Ο ΛΟΓΟΣ ἡμῖν οὐ φιλοτιμίας καὶ ἐπιδείξεως, ἀλλὰ τῆς ὁσίας τῆς εἰς τὸν πατέρα στοχάζεται· ἣν μείζονα ἔσεσθαι καὶ σεμνοτέραν ὑπέλαβε παρ' ὑμῖν ἀκροαταῖς γινομένην. Τοῦτο γὰρ τὸ θέατρον καὶ μόνον ἄξιον ἡγεῖται ἀρετῆς. Φιλεῖ μὲν οὖν ὡς τὰ πολλὰ μὴ δέχεσθαι μῆκος ἡ τοιάδε ἐπαγόρευσις (2). Ημῖν δὲ καὶ ἄλλως ἀναγκαῖον ἐγένετο φείσασθαι τοῦ πλήθους. Οὔτε γὰρ ὁ παρὼν καιρὸς ἐνεδίδου, ταχυτέραν ἀπαιτῶν ἢ μακροτέραν τὴν εὐφημίαν. Εωλος γὰρ ἐπικήδειος ἅπας, μακρὰν ἀφιστάμενος τοῦ πάθους τῷ χρόνῳ. Καὶ πρὸς τὴν ἀναγραφὴν τοῦ βίου τὰ καθέκαστον ἀνεθέμεθα· Τῇ λέξει δὲ εἴ τι ἐλλείπειν εἰς παλαιότητα εὑρίσκοιτε, οὐ θαυμαστόν. Χαλεπὸν γὰρ ἐφικέσθαι τῆς ἐν συγγραφῇ ἀκριβείας, μὴ τοῦτο συνεχῶς ἐκμελετῶντας, ἀλλὰ πρὸς ἕτερα τὴν πλείω σπουδὴν ποιουμένους. Καὶ ἅμα οὐχ

(1) Oratio XX. Themistii est Epitaphium in ipsum Oratoris parentem. Codex vero Ambrosianus hanc ei præfatiunculam addit, quæ in editionibus desideratur. Scripta est autem ab ipso Themistio, ut cuique legenti facile patebit.

THEMISTII PHILOSOPHI

PROOEMIVM

ORATIONIS FVNEBRIS IN PATREM

ORATIONIS nostræ scopus non est ostentatio et pompa, sed in parentem pietas, quæ quidem maior graviorque videbitur, quoniam vos auditores sortita est. Hoc enim theatrum uni virtuti contingere posse existimatur. Iamvero huiusmodi concio prolixitatem pati plerumque non solet. Nobis vero et alioqui necessarium est non esse verbosis. Neque enim vel hæc occasio aliter sinit, breviorem potius quam longiorem postulans laudationem. Stulta enim est ea funebris oratio, quæ dolorem pellere nititur temporis diuturnitate. Et in describenda quidem parentis vita singula persequemur; siquam tamen loquutionem a vetere stilo declinare sentietis, ne miremini. Difficile enim est accuratam vocabulorum nos servare rationem, qui huic rei non semper studuimus, sed in aliis plerumque curam collocavimus. Præterea philosopho

(a) In margine Codicis scribitur ὁ ἐπιτάφιος λόγος.

οὕτω φροντιστέον τῷ φιλοσόφῳ καλλιεπεῖν, ἀλλ' ἐκεῖνο μάλιστα φυλακτέον ὑμῖν εἰ τὸ πρέπον ἁπανταχῆ διεσώσατο καὶ υἱεῖ καὶ φιλοσοφεῖν ἐπιχειροῦντι καὶ εἰς φιλόσοφον.

SVPPLEMENTA

DVORVM LOCORVM THEMISTII

Orationis XXIX. de Sophistæ appellatione (*p.* 347. *B.*) *lacuna ope codicis Ambrosiani expletur sic*: *χαλεπαίνοι ἐπὶ τῷ λόγῳ, οὗ εἴσω κάμπτει, καὶ ὁλοκλήρου etc. Harduinus* (*in Notis p.* 544.) *legebat οὗ εἰσωκάπτει.*

Orationis XXXIII. de nominibus regis et consulis (*p.* 365. *A.*) *lacuna item ope eiusdem codicis expletur sic* : *ἐπειδὴ πολλὰς μὲν κέκτηται οἰκίας, πολλοὺς δὲ ἀγροὺς, πολλὰς δὲ ἀγέλας etc. Harduinus* (*in Notis p.* 550.) *lacunam supplebat ex Oratione* XXIV. (*p.* 307. *A.*) *sic* : *πολλοὺς μὲν ἀγροὺς, πολλὰς δὲ οἰκίας πεπαμμένος.*

non magnopere laborandum est ut ornate dicat; sed illud potius vobis observandum est, num ipse ubique personam apte sustineat et filii et philosophiæ studiosi et pro philosopho dicentis.

ANIMADVERSIONES

AD ORATIONEM NVPER EDITAM

P. 28. E capitis VII. initio aliquot verba exciderunt. Locus nimirum sic legendus est: Ἀλλ' οὐχ ὅ γε θεοειδέστατος Αὐτοκράτωρ· ἀλλ' ἑπόμενος ἐκείνοις τοῖς κλεινοῖς ἀνδράσιν οἰκουροῦσαν ἐν πολλῷ χρόνῳ φιλόσοφίαν κ. τ. λ. Non ita se gessit divinus Imperator: verum illorum illustrium virorum exempla secutus latitantem iamdiu philosophiam *etc.*

P. 46. *et ibidem n. 1. Siquis toto capite XIV. censeat Themistium de Theodosio loqui, non magnopere repugnabo.*

P. 52. v. 12. Codex quidem habet ᾔτησε, *sed videtur addendum* τὶς, *aut scribendum* ᾔτησαν.